Fjöldi jeppabifreiða á þjóðvegum landsins

Kjartan Benediktsson
Umferðarfulltrúi Slysavarnafélagsins Landsbjargar og Umferðarstofu

Efnisyfirlit

Inngangur, framkvæmd og niðurstöður...bls 3
Meðaltal allra kannana..bls 5

Suðvesturland...bls 6
Reykjavík..bls 7
Seltjarnarnes...bls 8
Hafnarfjörður..bls 9
Garður..bls 10
Keflavík...bls 11
Grindavík..bls 12

Austurland og Suðurland..bls 13
Vík í Mýrdal...bls 14
Fáskrúðsfjörður..bls 15
Reyðarfjörður...bls 16
Eskifjörður...bls 17
Seyðisfjörður..bls 18
Borgarfjörður Eystri..bls 19
Vopnafjörður...bls 20

Norður- og Norðvesturland...bls 21
Mývatnssveit...bls 22
Húsavík..bls 23
Akureyri...bls 24
Hvammstangi..bls 25

Vesturland og Vestfirðir..bls 26
Flateyri...bls 27
Ísafjörður..bls 28
Bíldudalur..bls 29
Hellissandur..bls 30
Akranes..bls 31

Lokaorð..bls 32

Inngangur

Á vordögum 2005 fékk Slysavarnafélagið Landsbjörg styrk frá Vegagerðinni af tilraunafé þeirra til að gera kannanir í sumar á því hvert raunverulegt hlutfall jeppabifreiða er í daglegri umferð á þjóðvegum landsins. Forsaga málsins er sú að s.l. haust sat umferðarfulltrúi félagsins og Umferðarstofu Umferðarþing á Grand Hótel þar sem flutt voru allmörg erindi og nokkur rannsóknarverkefni útskýrð. Eitt þessara verkefna var rannsóknarverkefni sem gert var á vegum Umferðarstofu af þeim Einari Einarssyni og Elísabetu Árnadóttur og hét „Tegund drifbúnaðar og slysatíðni" þar sem kannað var hvort samband væri á milli drifbúnaðar ökutækja og slysatíðni. Skoðuð voru 3.039 óhöpp á árunum 1998 – 2003 þar sem eitt ökutæki átti í hlut, þ.e. útafakstur af vegi og veltur. Niðurstöður þessa verkefnis gáfu til kynna að jeppar lenda oftar í þessari tegund óhappa og vakti okkur og fleiri sem þennan fyrirlestur sátu til umhugsunar um hvert hlutfall þessara bifreiða væri í daglegri umferð og hvort að það hlutfall væri í samræmi við jeppaeign landsmanna en skv. upplýsingum úr ökutækjaskrá er um 20% ökutækja sem falla undir þennan flokk. Rétt er þó að taka fram að hér er um gróflega nálgun að ræða. Slysavarnafélagið Landsbjörg sótti því um styrk til þess að gera kannanir um allt land og telja jeppa í daglegri umferð. Samkvæmt upplýsingum Umferðarstofu áttu Íslendingar rúmlega 250.000 ökutæki í byrjun árs 2005 og hefur fjölgað eitthvað síðan þar sem bifreiðainnflutningur hefur verið mikill á árinu og ekki síst innflutningur jeppa og stærri bifreiða. Nýjar tölur um þetta munu ekki liggja fyrir fyrr en um áramót.

Framkvæmd verkefnisins

Til hliðsjónar var höfð skilgreining úr áðurnefndu verkefni Umferðarstofu um hvað teldist jeppi og hvað ekki en sú skilgreining byggir á því hverrar tegundar drifbúnaður bifreiðategunda er. Þar af leiðandi gátu verið dæmi um að lítill jeppi sem öllu jöfnu væri kallaður jepplingur gat flokkast sem jeppi en stór bifreið, t.d. stór pallbíll gat flokkast sem jepplingur vegna þess hverrar tegundar drifbúnaður þeirra var. Þetta leit því út fyrir að geta orðið nokkuð flókið í framkvæmd en eftir að hafa leitað ráða hjá Umferðarstofu og fleirum var ákveðið að telja alla bifreiðir sem flokkast sem jeppar og jepplingar sem jeppa að undan skildum svokölluðum hraðbrautarjeppum og nokkrum öðrum bílategundum. Slysavarnadeildir og björgunarsveitir félagsins framkvæmdu könnunina á 22 stöðum á landinu, tvisvar sinnum á hverjum stað og í eina klukkustund í senn. Fyrri könnunin var gerð þann 13. maí sem var föstudagurinn fyrir hvítasunnuhelgi sem er oft nefnd fyrsta ferðahelgi sumarsins, seinni könnunin var síðan gerð föstudaginn 5. ágúst og eru niðurstöður þeirra að finna hér.

Niðurstöður

Það virðist sem svo að á mörgum heimilum séu a.m.k. tveir ef ekki fleiri bifreiðar og er þá gjarnan um jeppa og fólksbíl að ræða. Það má ímynda sér að þegar fólk leggur í ferðalög fari það frekar á jeppanum þar sem hann er jafnan rúmbetri en fólksbíllinn og því hentugri til ferðalaga en kannanirnar voru gerðar á þeim tíma er fólk leggur gjarnan land undir fót. Talin voru 19.631 ökutæki í heildina og var hlutfall jeppa 32% að meðaltali yfir landið eða 6.652. Ætla má að töluverður fjöldi erlendra ferðamanna á bílaleigubílum og einkabílum séu hluti af þessari könnun og að töluverður fjöldi þeirra hafi ekið um á jeppum þar sem margir þeirra fara til fjalla, þetta kann þó að vera nokkuð misjafnt eftir svæðum og líklegra að meira hafi verið um erlenda ferðamenn í seinni könnuninni en þeirri fyrri enda seinni kannanirnar yfirleitt stærri. Niðurstöðurnar benda þar af leiðandi til þess að hlutfall jeppa í daglegri umferð sé töluvert hærra en hlutfall jeppa af heildarbílaeign Íslendinga (um 20%).

Hér á eftir verður farið yfir niðurstöður könnunarinnar. Fyrst gefur að líta landsmeðaltalið, síðan höfuðborgarsvæðið og Reykjanes þar sem fjöldi jeppa af heildarbílaeign landsmanna er hvað minnstur í prósentum talið. Síðan koma staðir á Suðurlandi og Austurlandi, þá Norður- og Norðvesturland þar sem jeppaeignin er hvað mest og þá Vestfirðir og Vesturland.

Meðaltal yfir allt landið

Heildarfjöldi bifreiða í úrtaki 19.631
Þar af jeppar 6.652

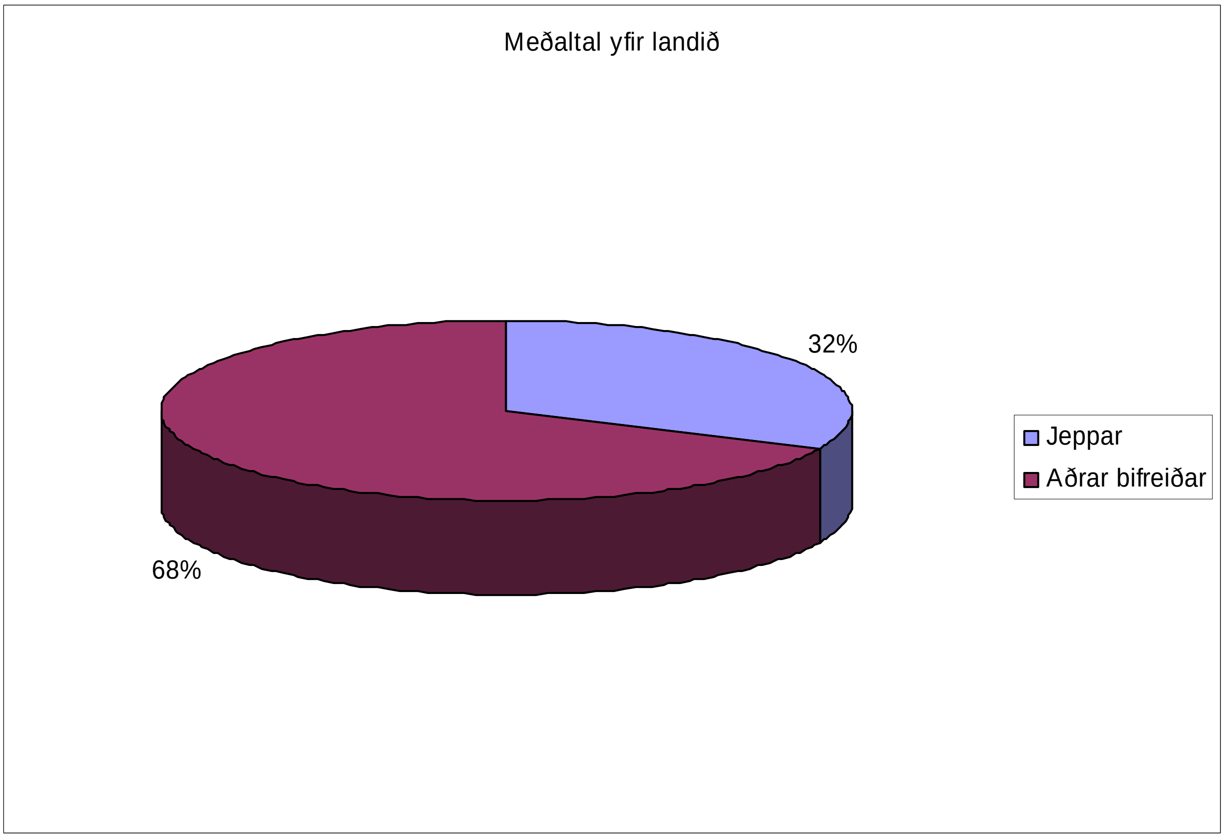

Höfuðborgarsvæðið og Reykjanes

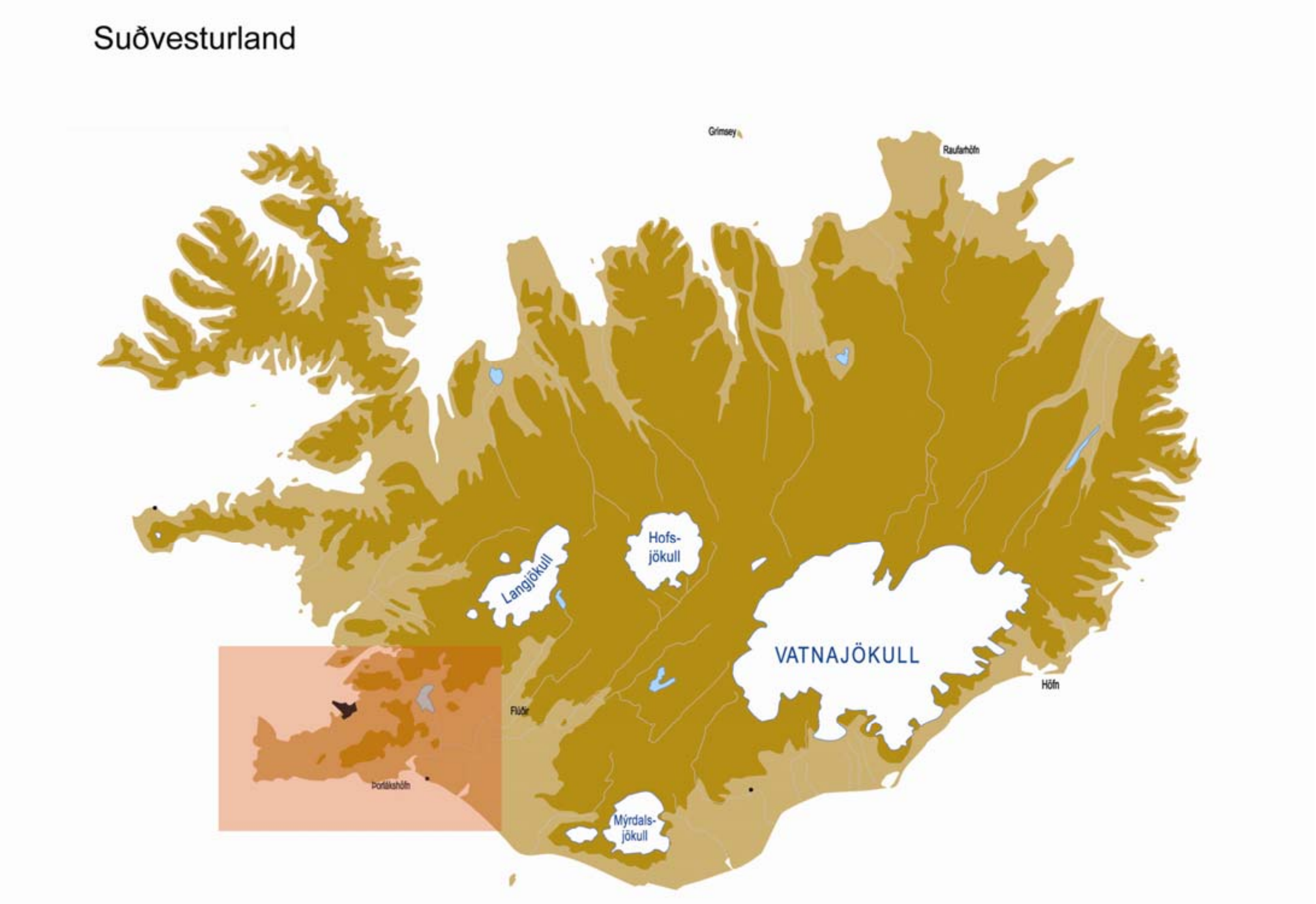

Meðaltal á höfuðborgarsvæðinu og Reykjanesi

Fjöldi bifreiða í úrtaki 12.821
Þar af jeppar 2.786

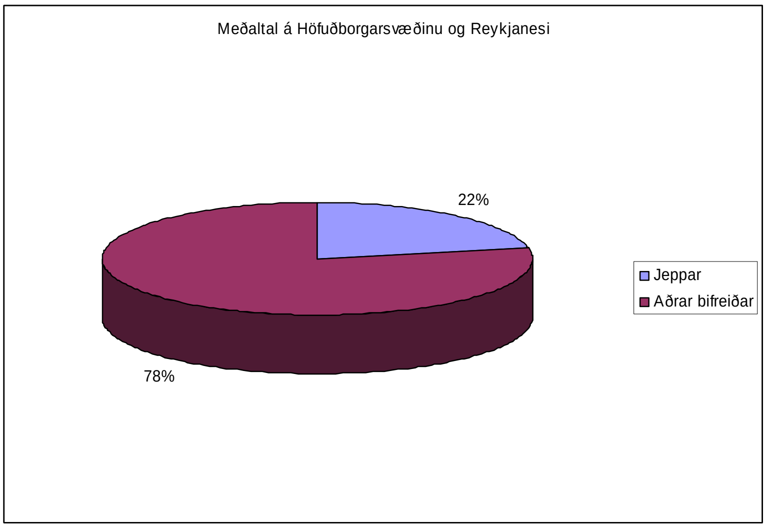

Reykjavík

Könnun 1
Fjöldi bifreiða í úrtaki 1.056
Þar af jeppar 68

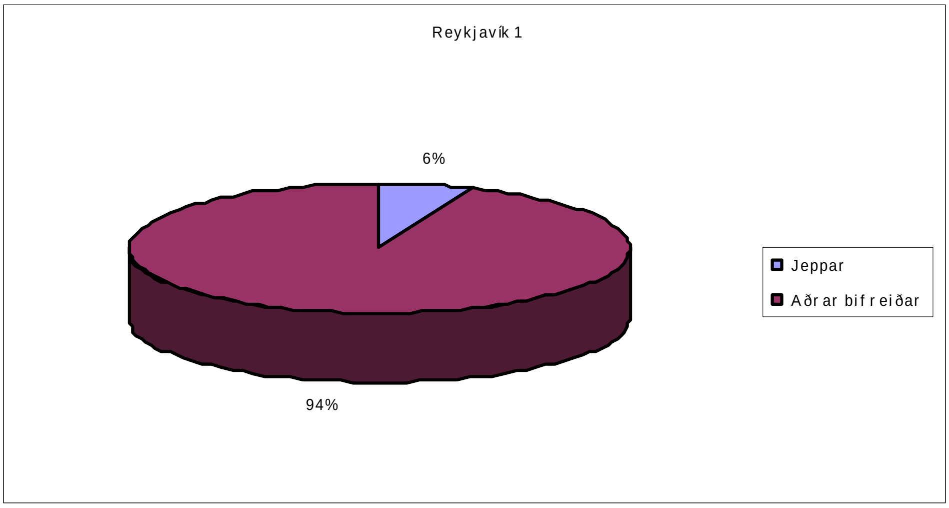

Könnun 2
Fjöldi bifreiða í úrtaki 2.056
Þar af jeppar 315

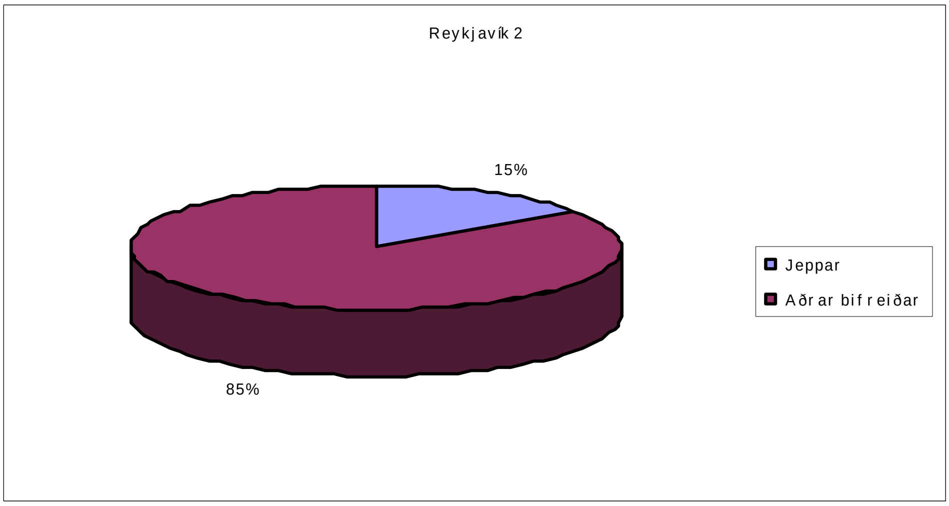

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 3.112
Þar af jeppar 383

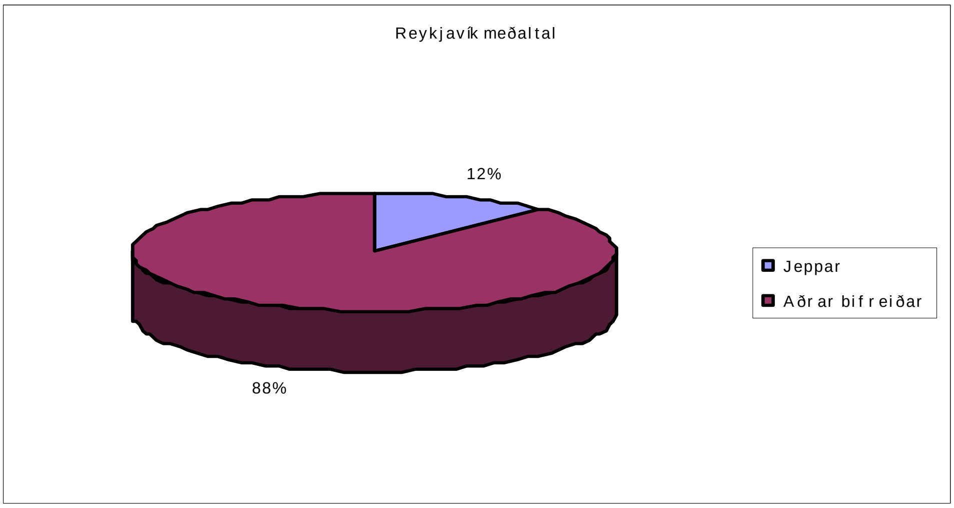

Seltjarnarnes

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 2.021
Þar af jeppar 551

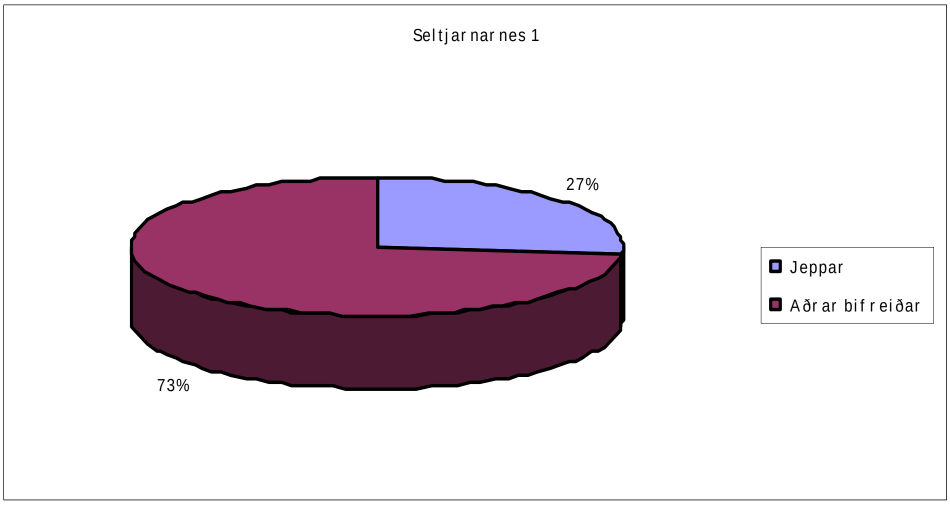

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 2.218
Þar af jeppar 551

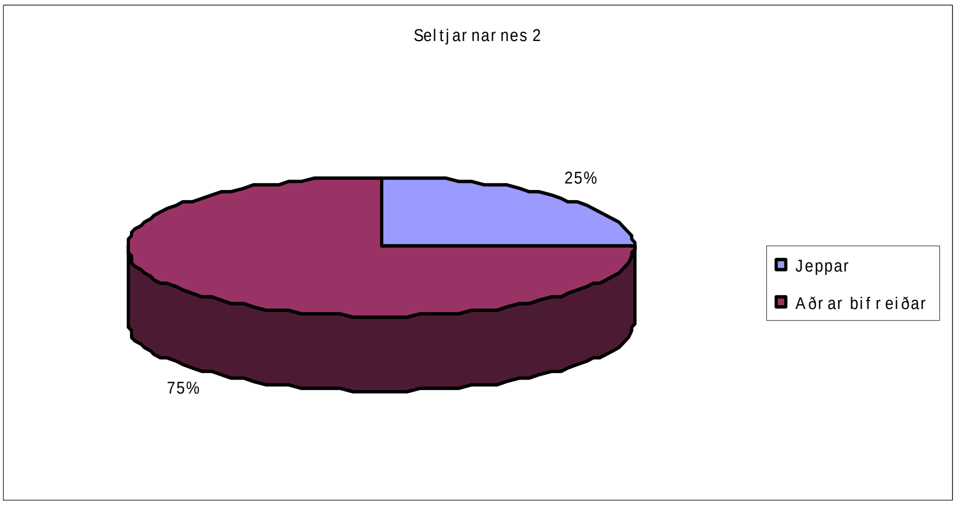

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 4.239
Þar af jeppar 1.102

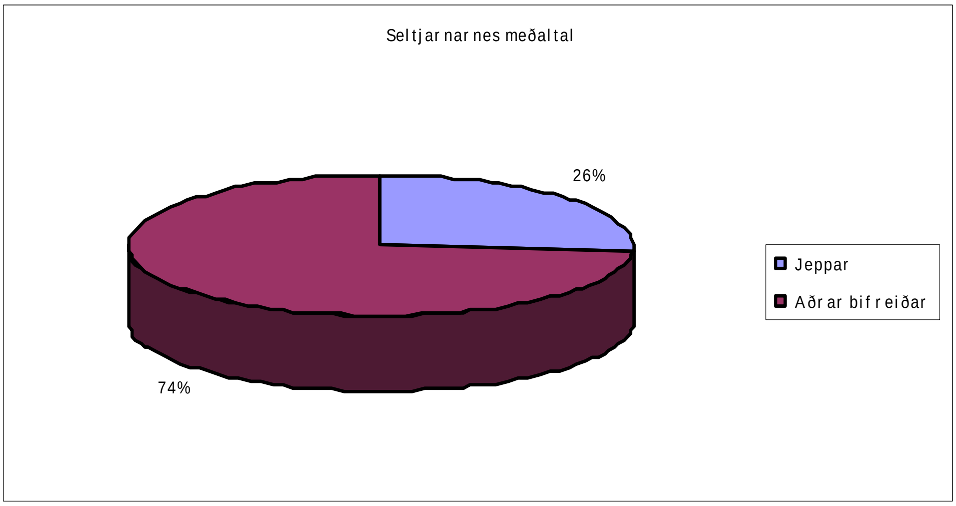

Hafnarfjörður

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 1.750
Þar af jeppar 560

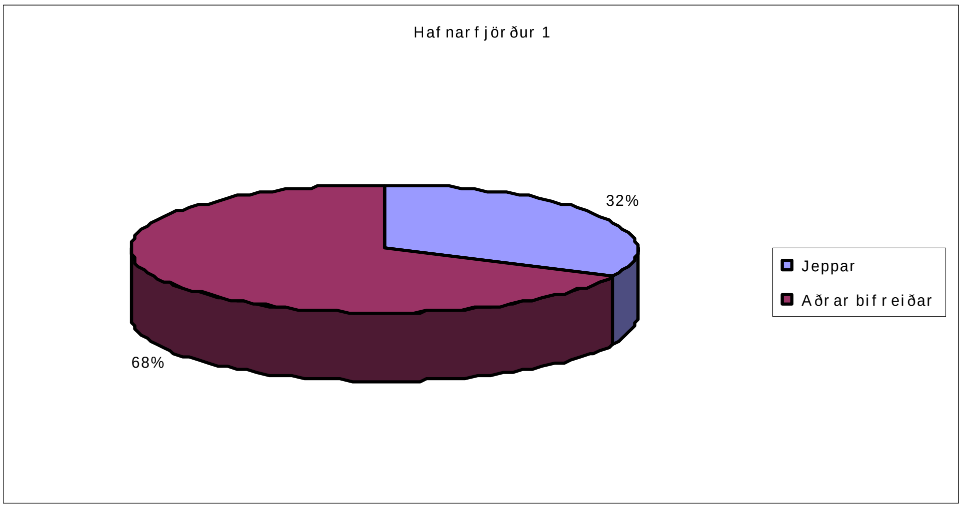

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 625
Þar af jeppar 150

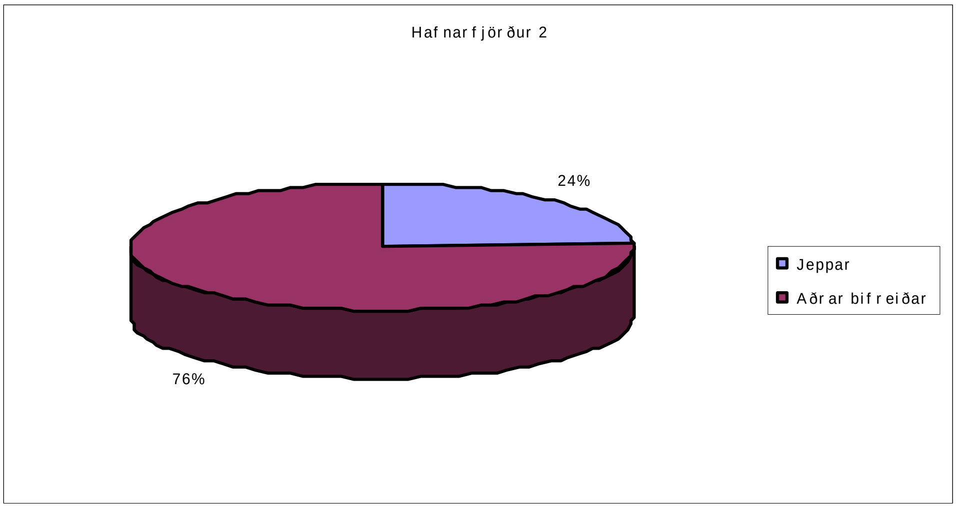

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 2.375
Þar af jeppar 710

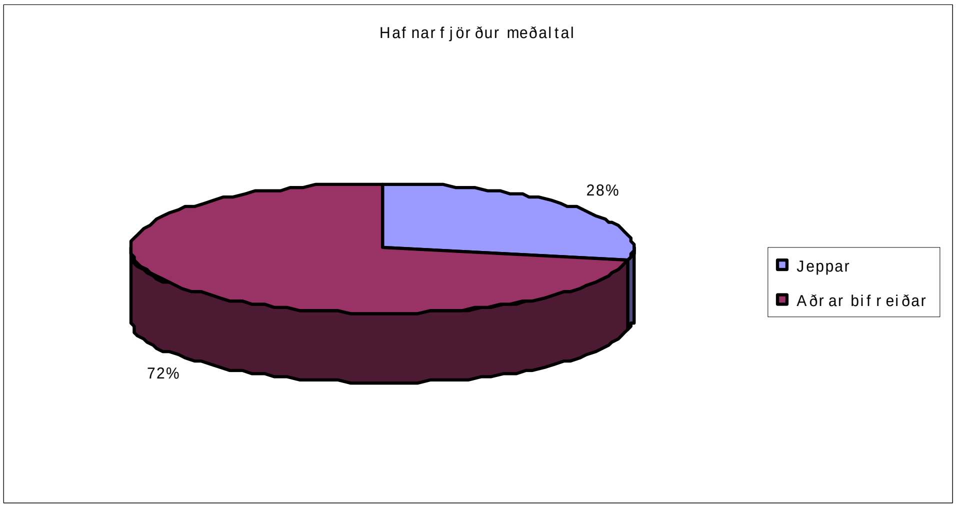

Garður

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 579
Þar af jeppar 119

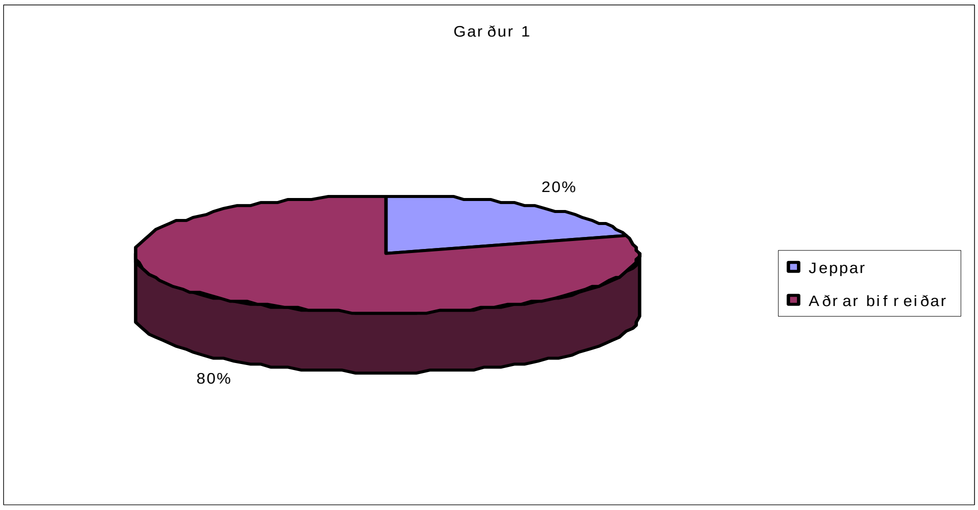

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 580
Þar af jeppar 120

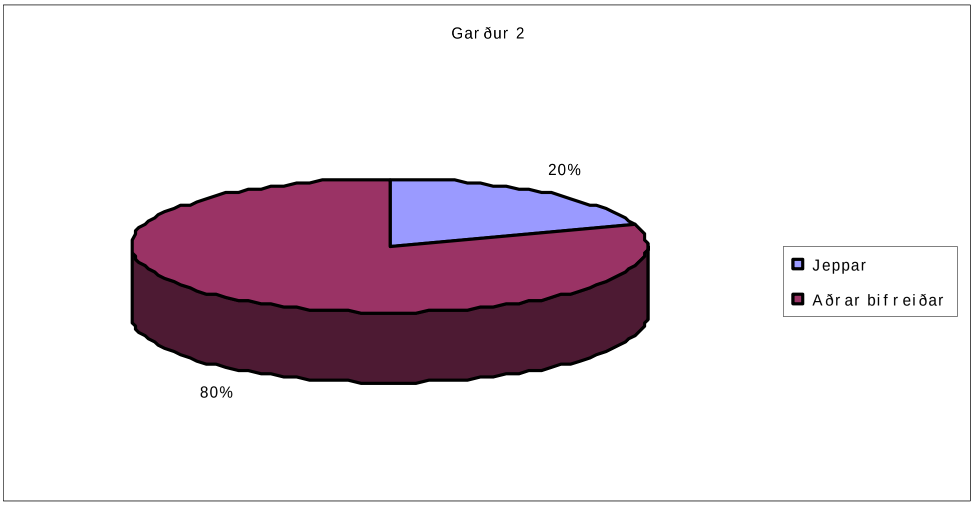

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 1.738
Þar af jeppar 239

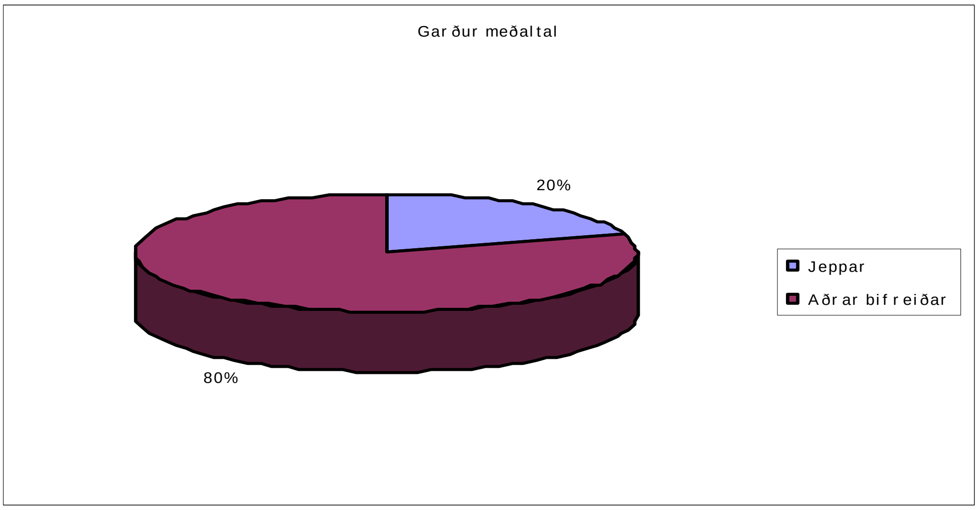

Keflavík

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 563
Þar af jeppar 107

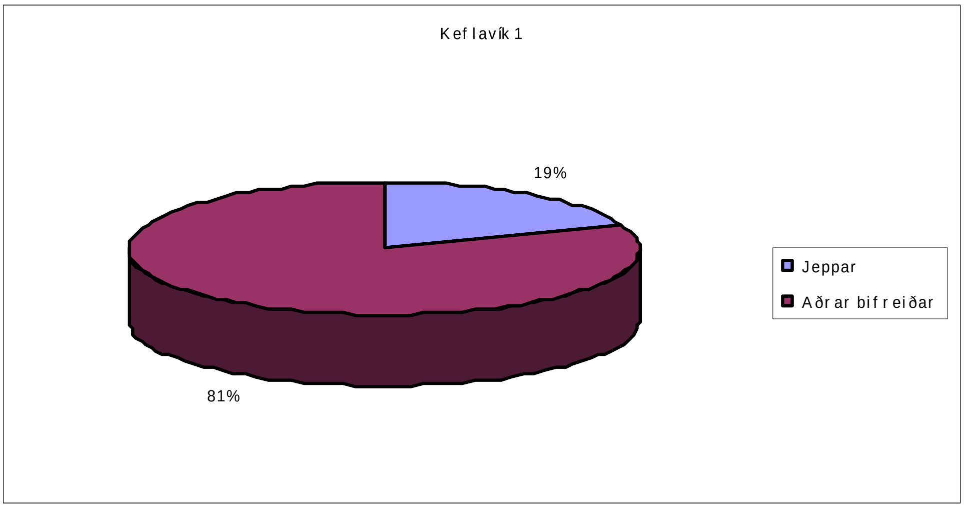

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 401
Þar af jeppar 85

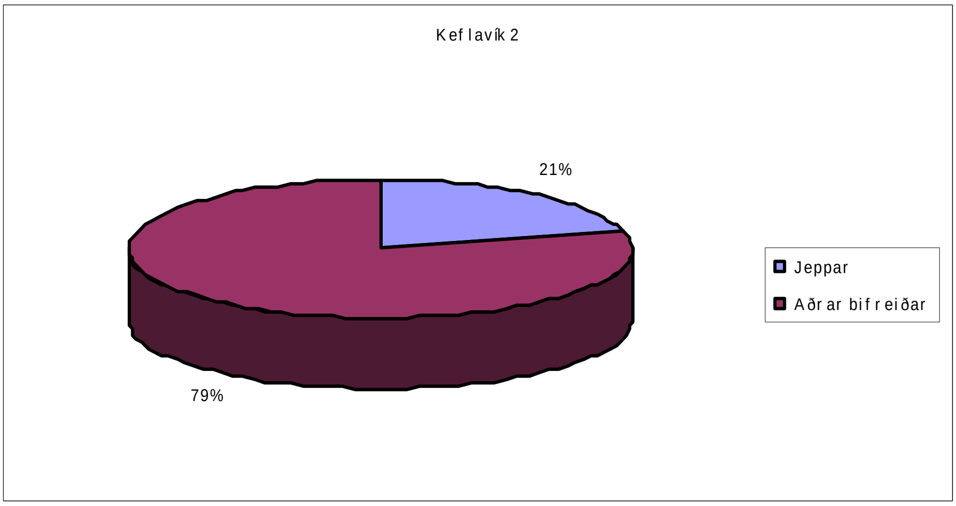

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 964
Þar af jeppar 192

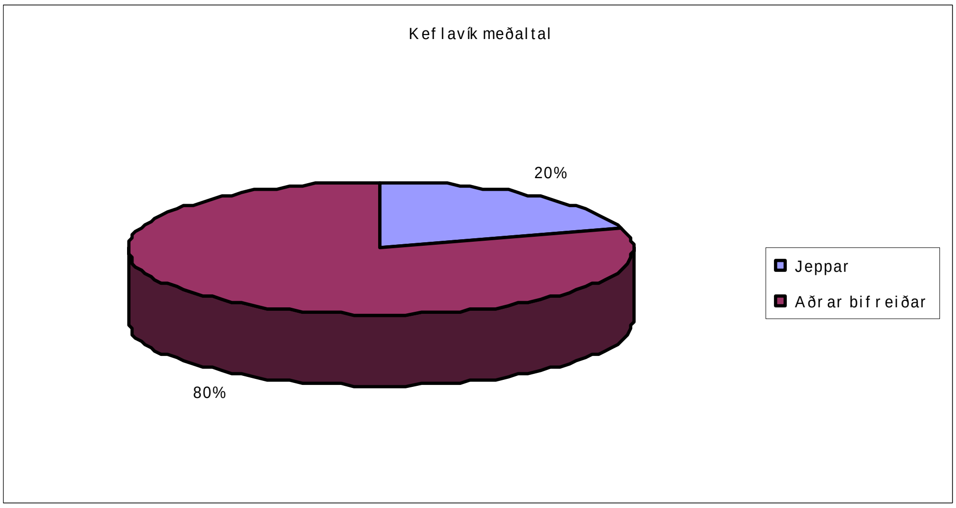

Grindavík

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 245
Þar af jeppar 93

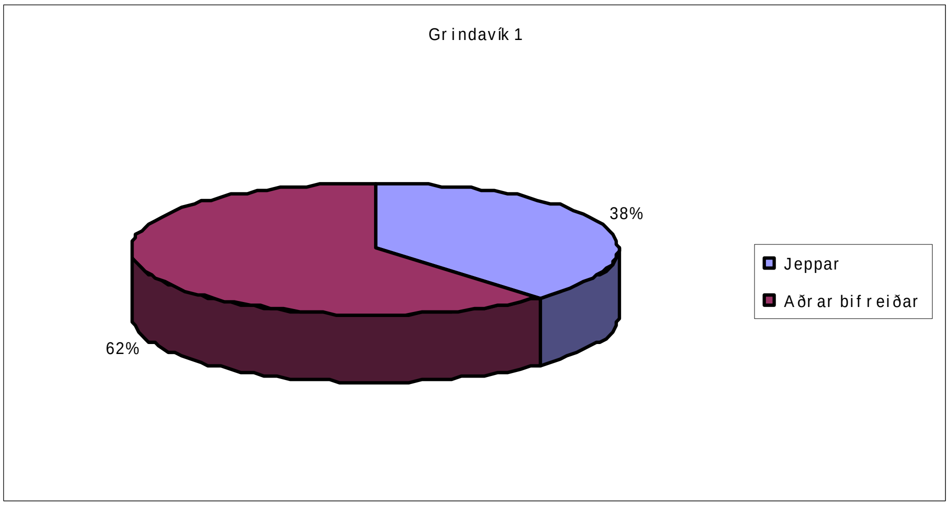

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 148
Þar af jeppar 67

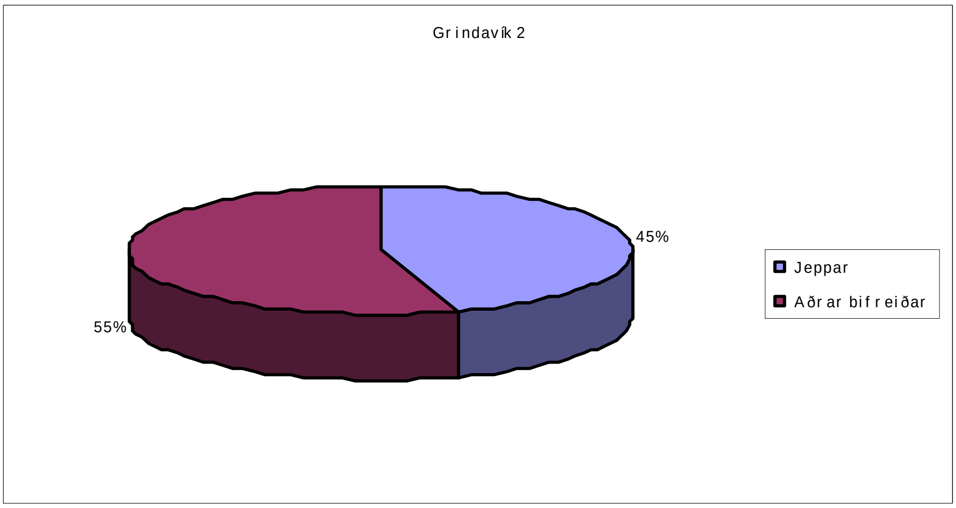

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 393
Þar af jeppar 160

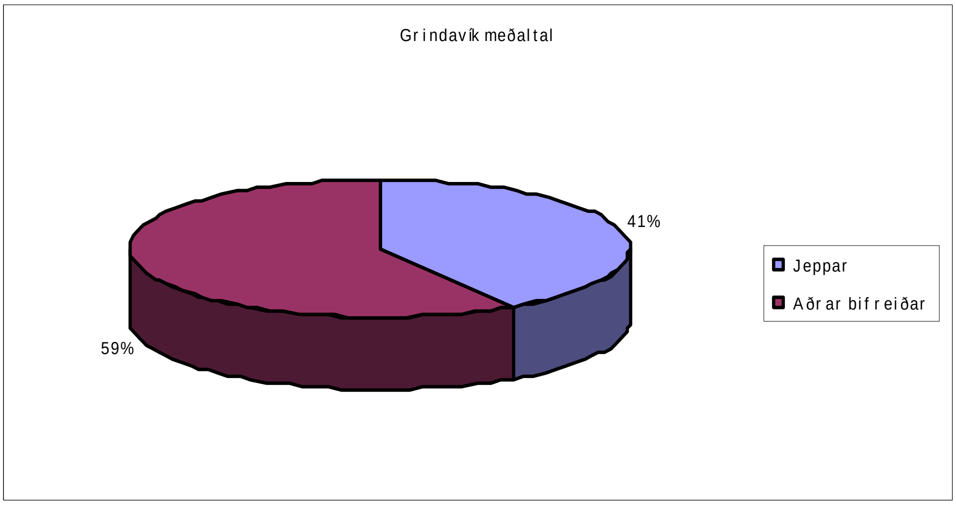

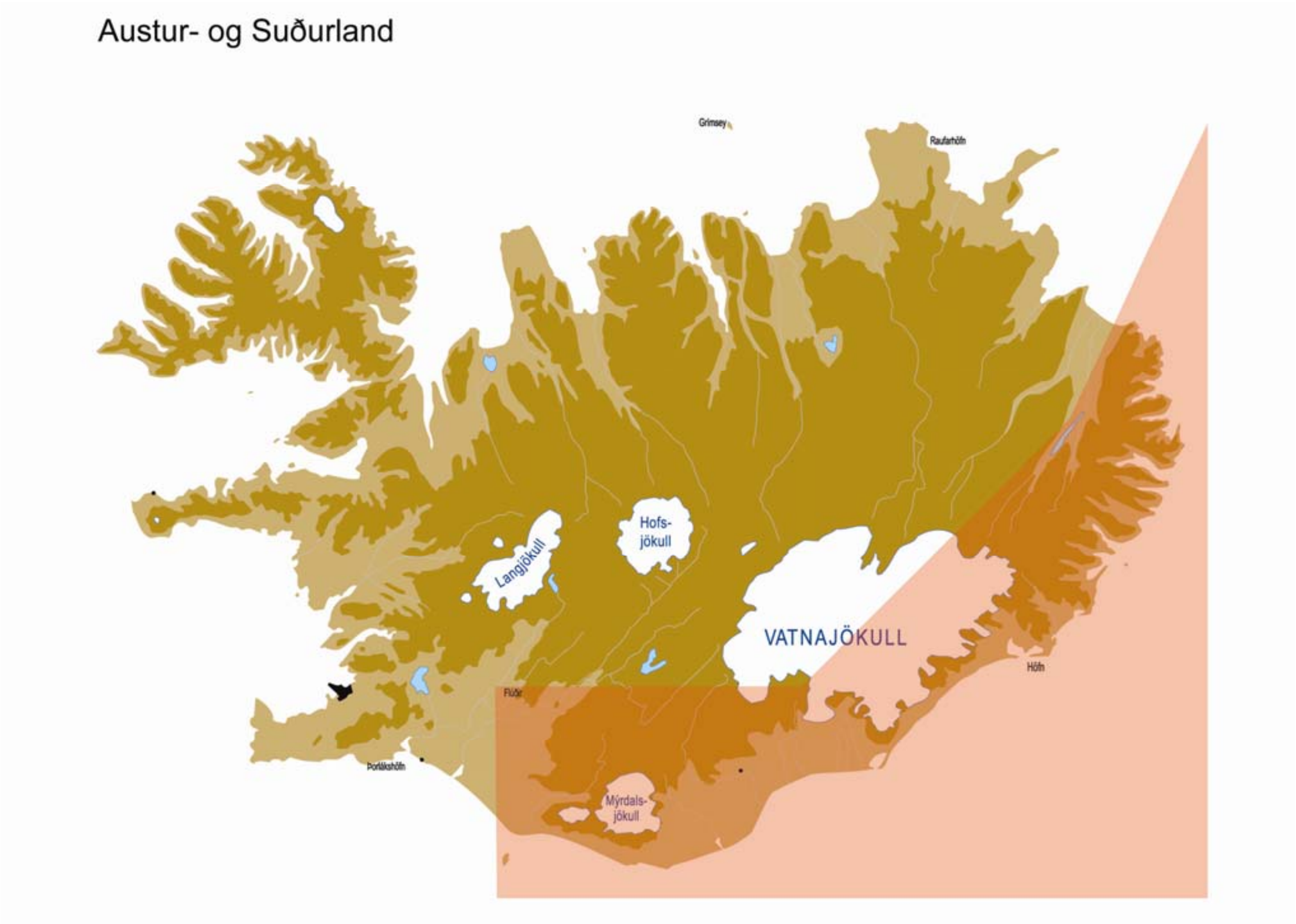

Meðaltal á Suðurlandi og Austurlandi

Fjöldi bifreiða í úrtaki 2.364
Þar af jeppar 1.154

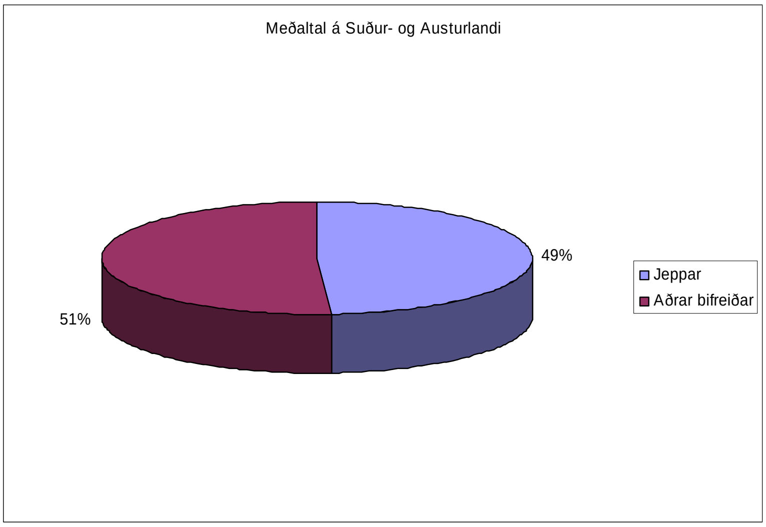

Vík í Mýrdal

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 233
Þar af jeppar 96

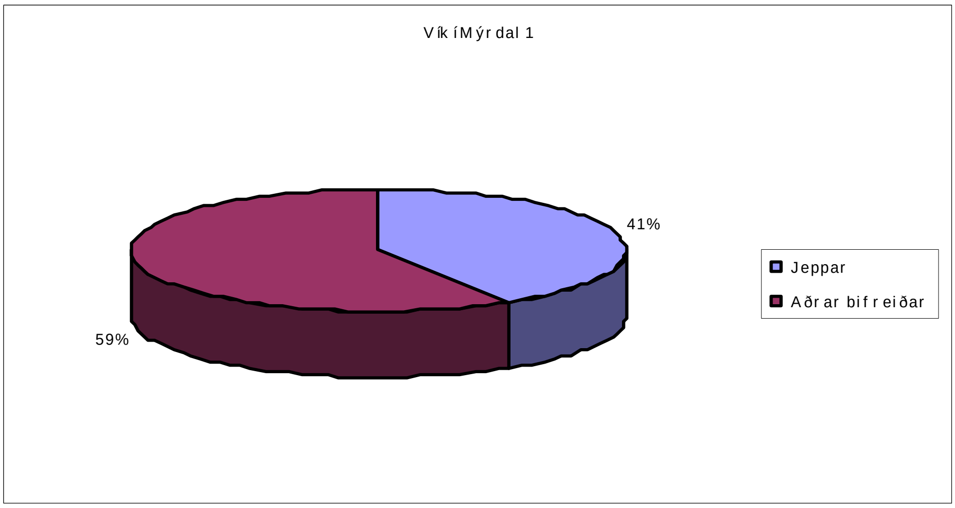

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 346
Þar af jeppar 168

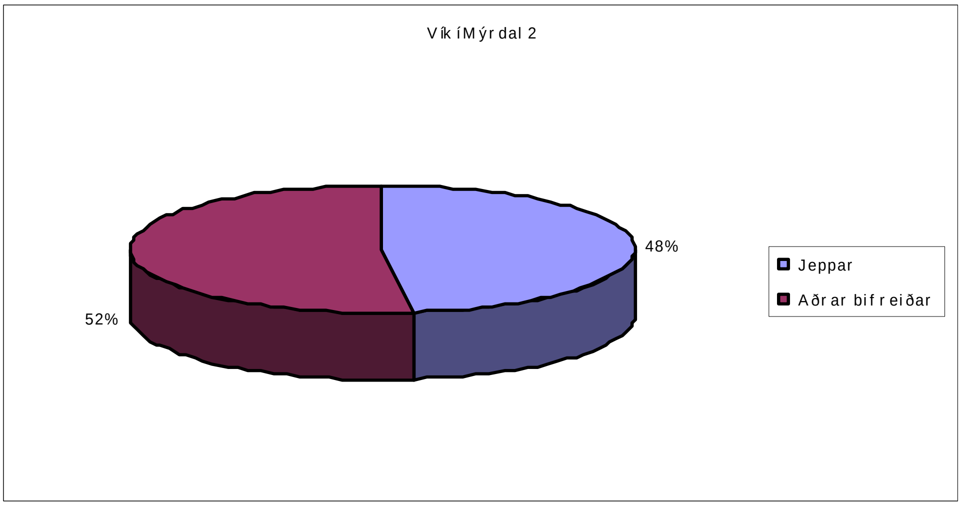

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 579
Þar af jeppar 264

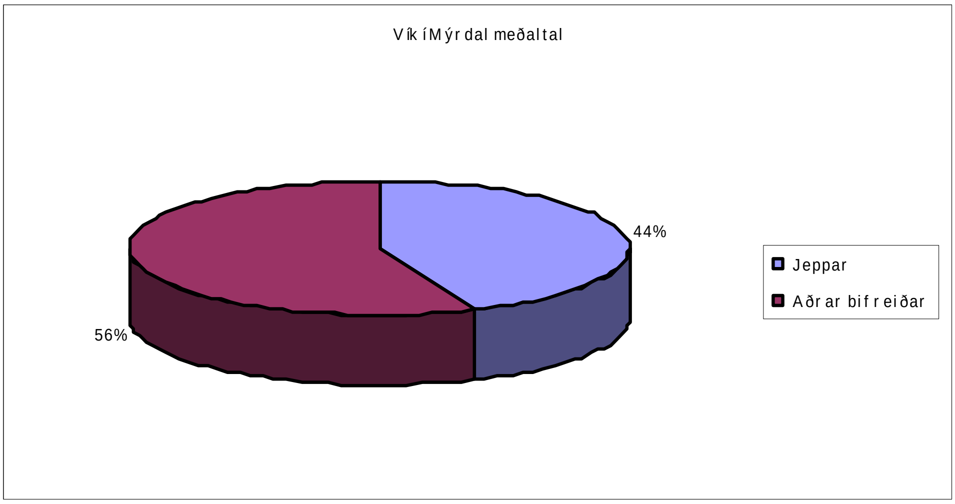

Fáskrúðsfjörður

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 68
Þar af jeppar 27

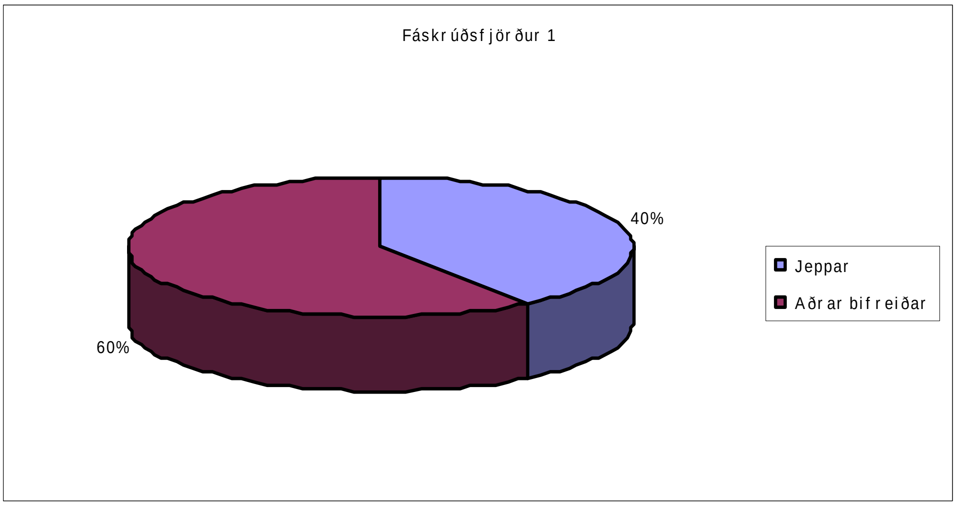

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 91
Þar af jeppar 45

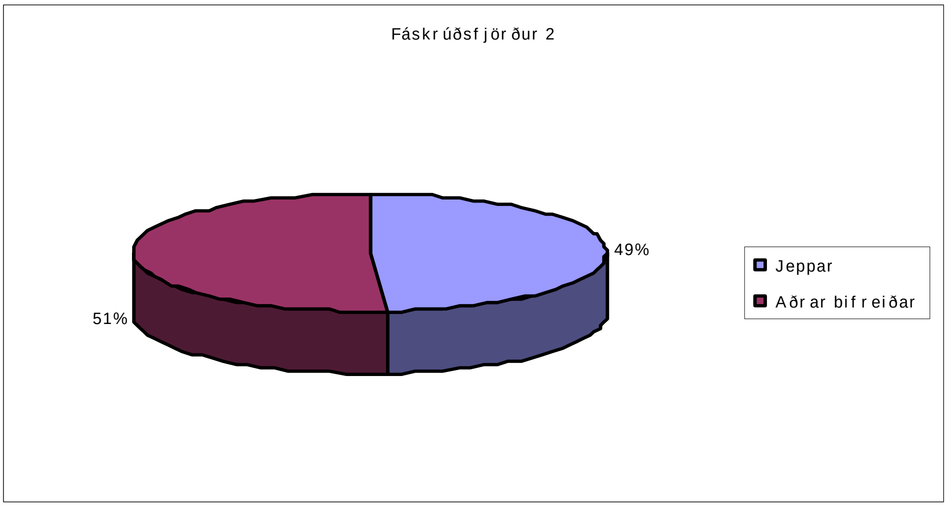

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 159
Þar af jeppar 72

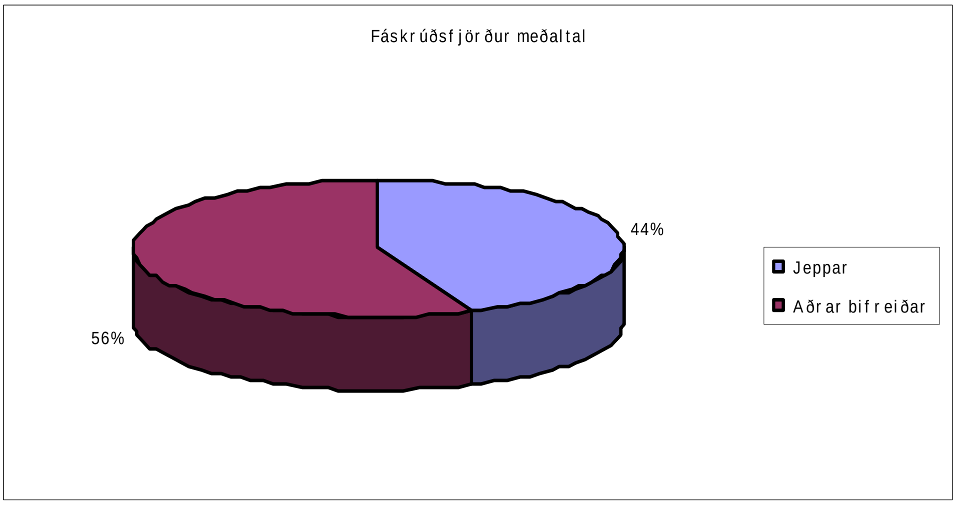

Reyðarfjörður

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 92
Þar af jeppar 27

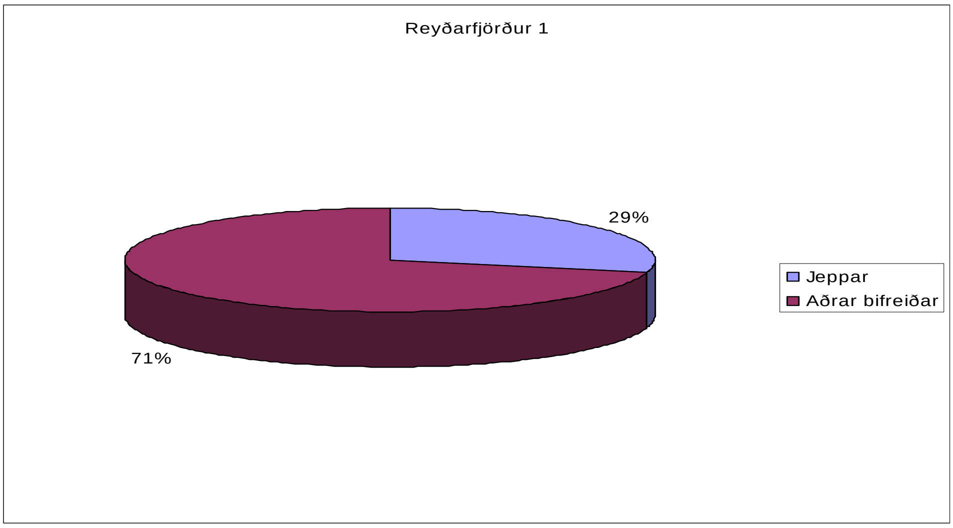

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 52
Þar af jeppar 26

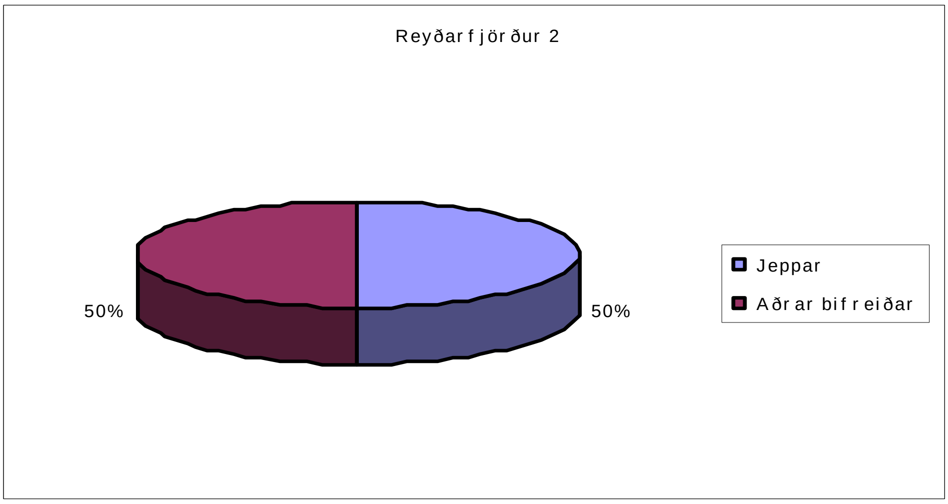

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 144
Þar af jeppar 53

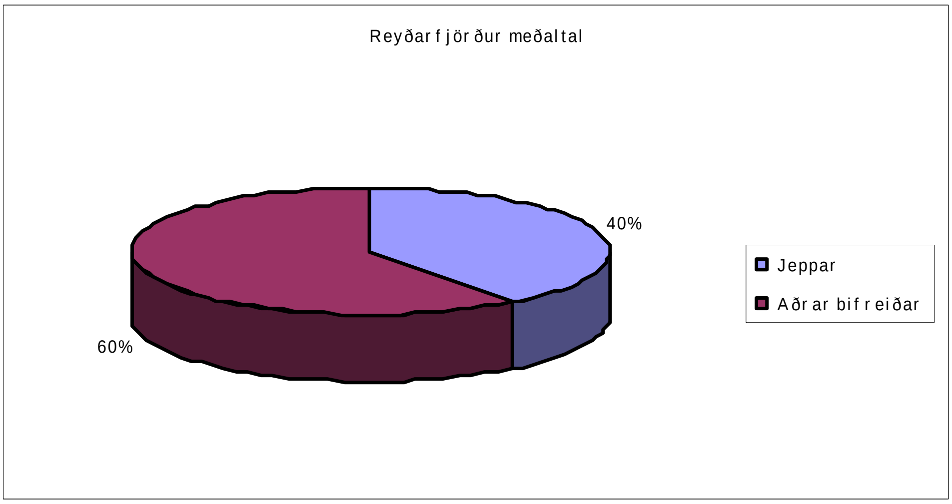

Eskifjörður

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 191
Þar af jeppar 76

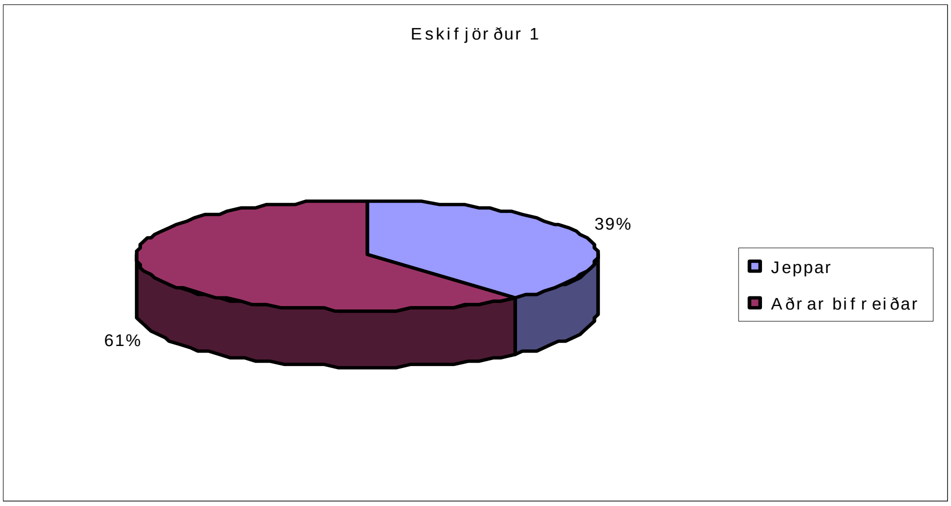

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 179
Þar af jeppar 76

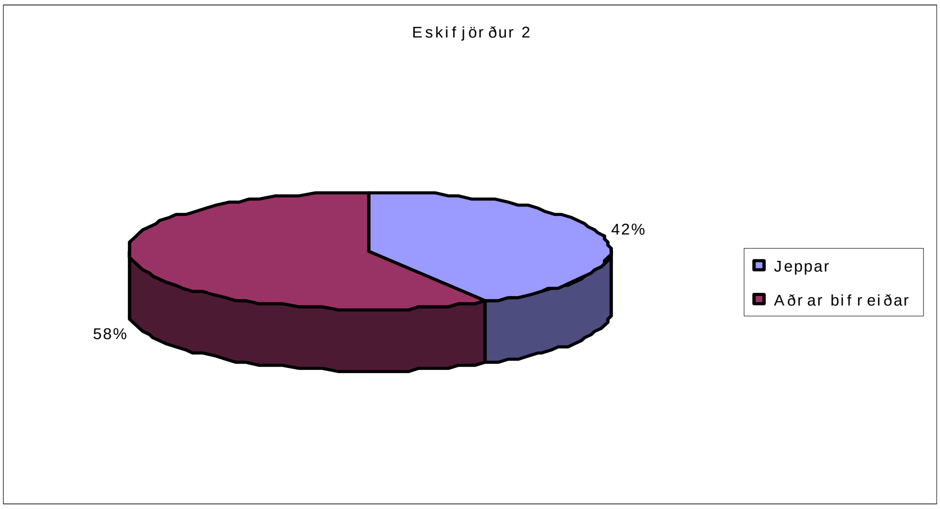

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 370
Þar af jeppar 152

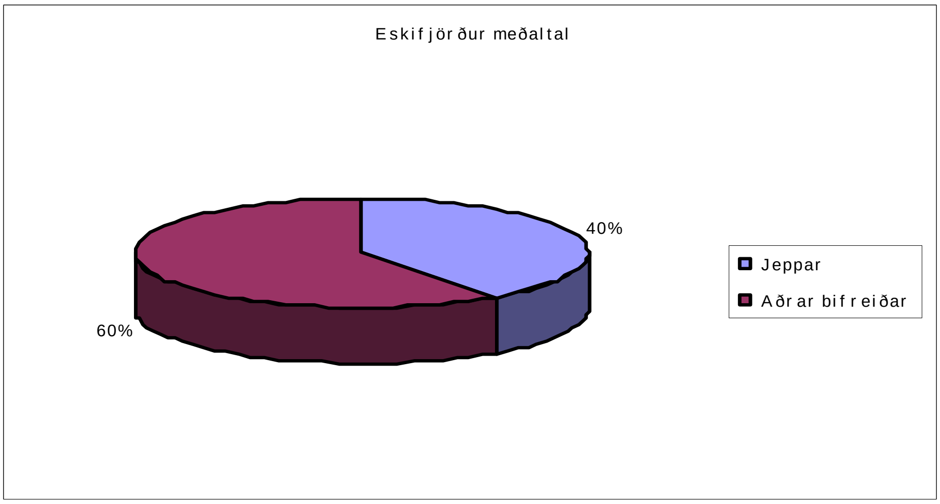

Seyðisfjörður

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 113
Þar af jeppar 47

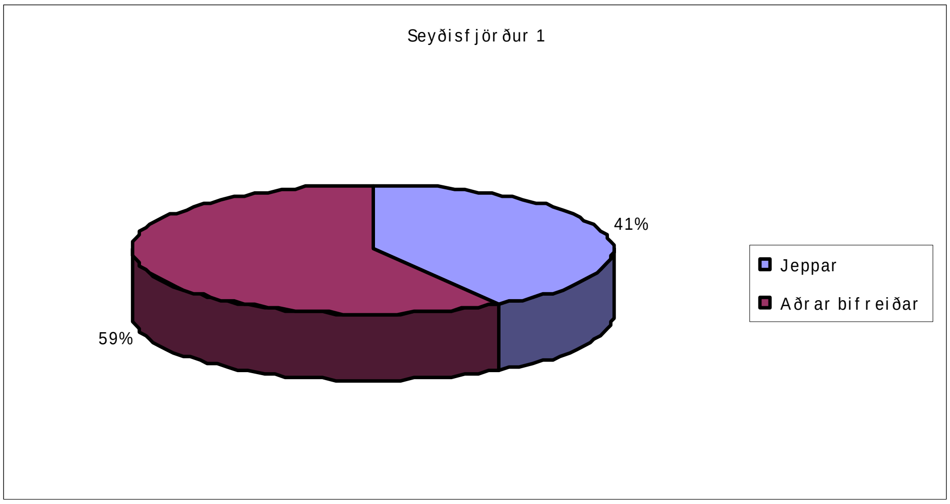

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 144
Þar af jeppar 79

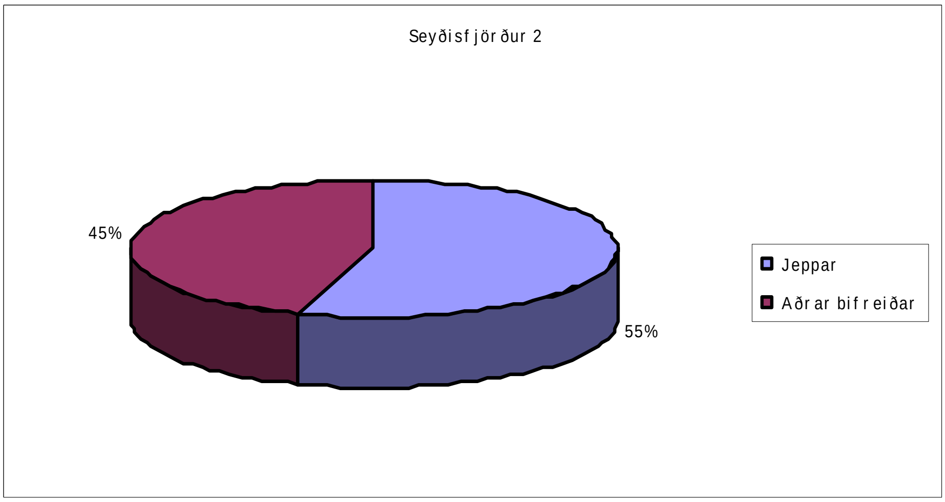

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 257
Þar af jeppar 126

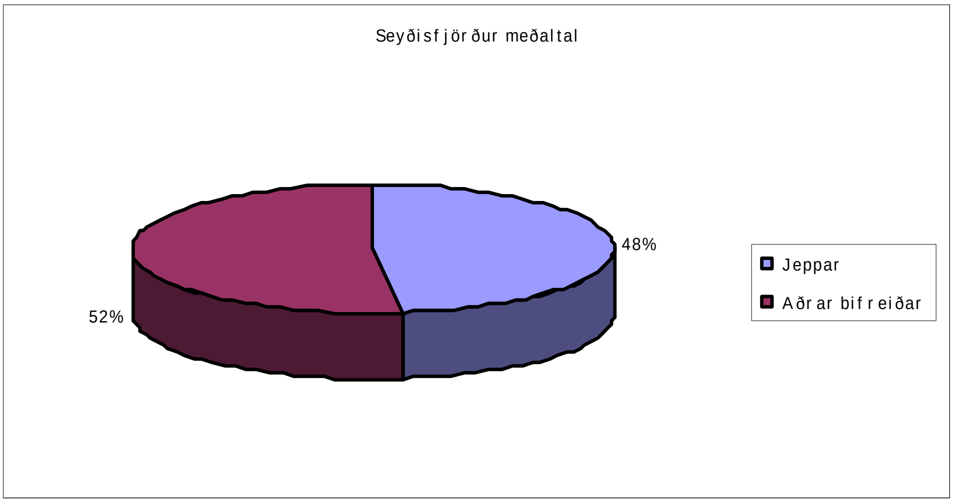

Borgarfjörður eystri

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 29
Þar af jeppar 20

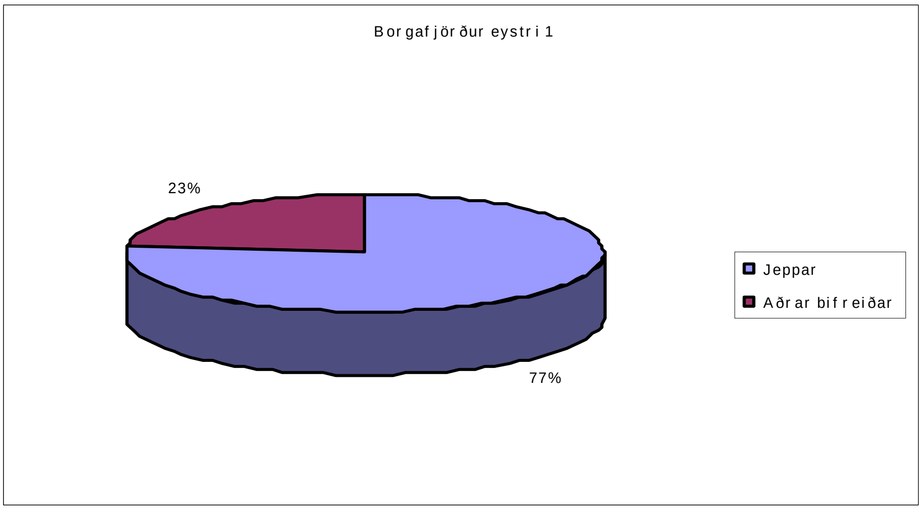

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 238
Þar af jeppar 130

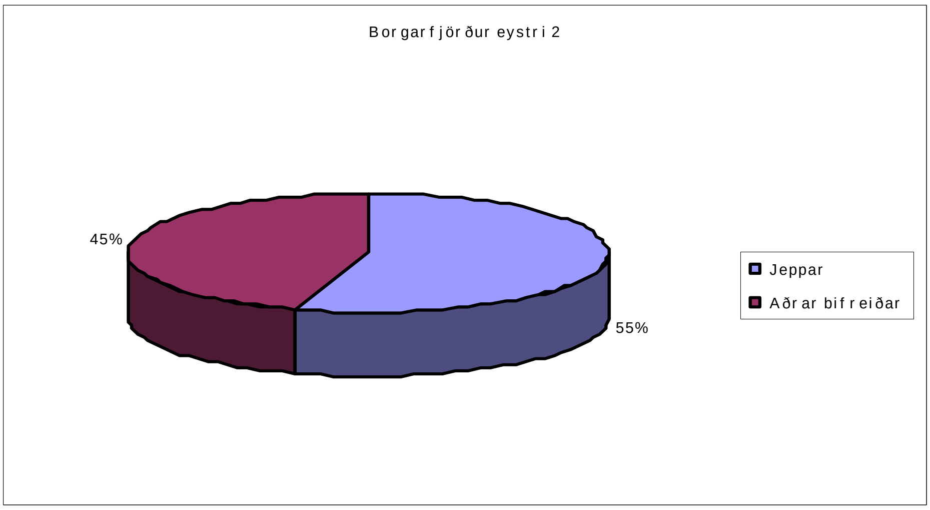

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 267
Þar af jeppar 150

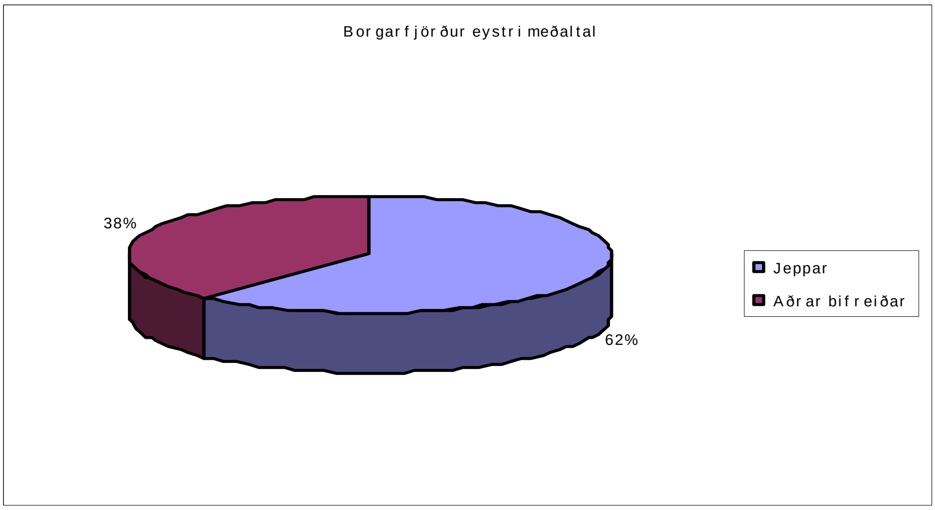

Vopnafjörður

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 198
Þar af jeppar 115

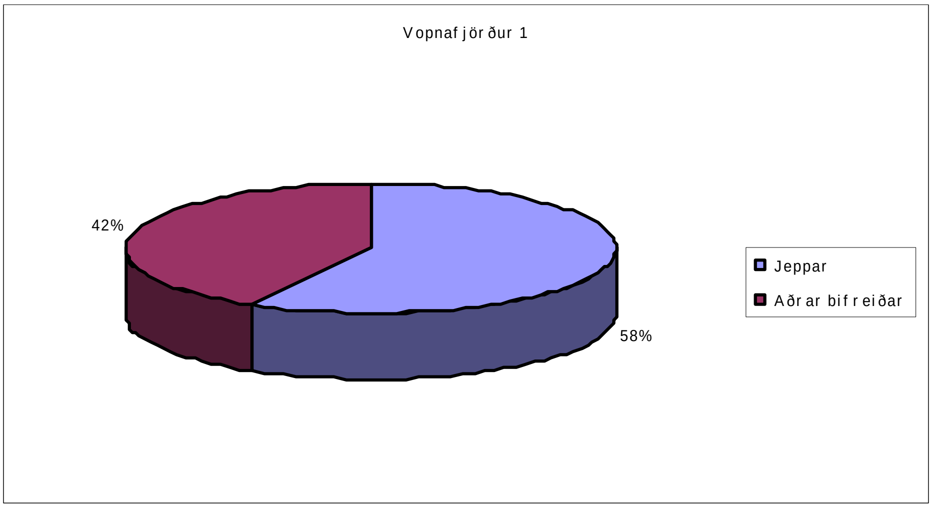

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 390
Þar af jeppar 222

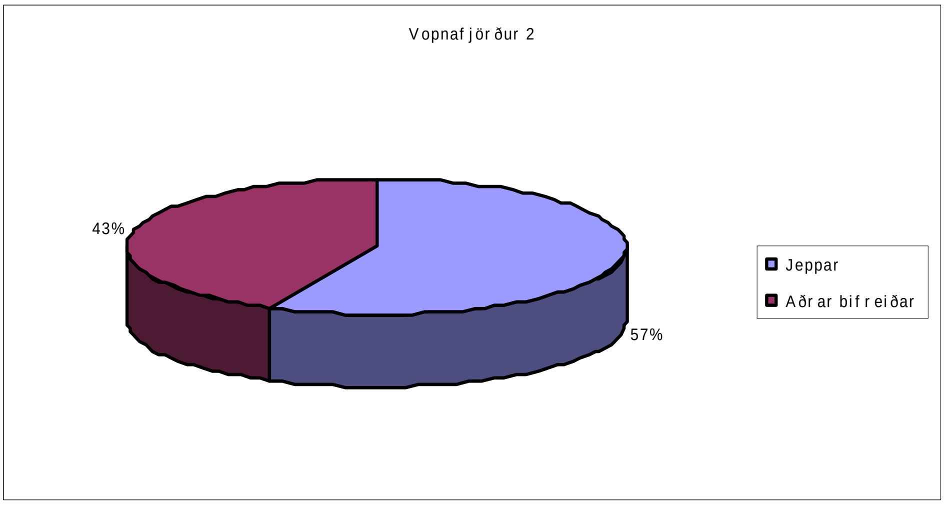

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 588
Þar af jeppar 337

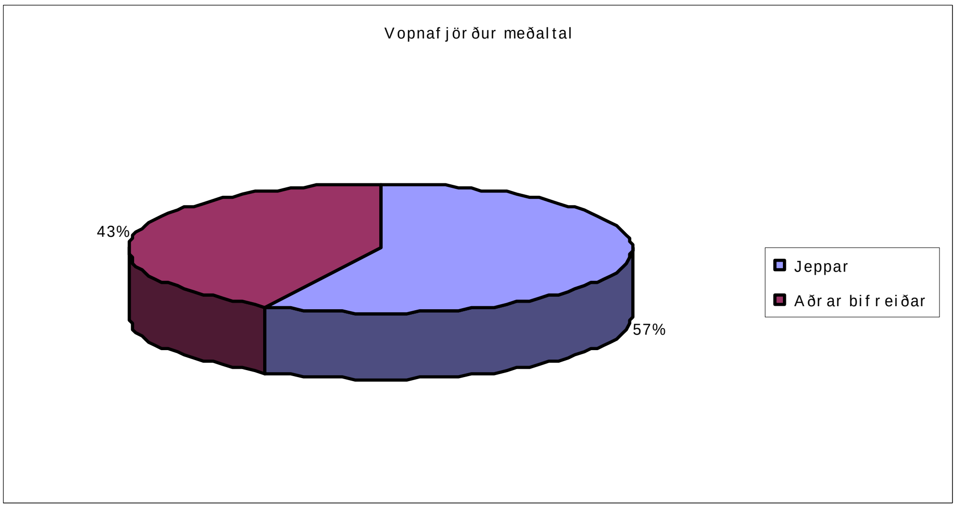

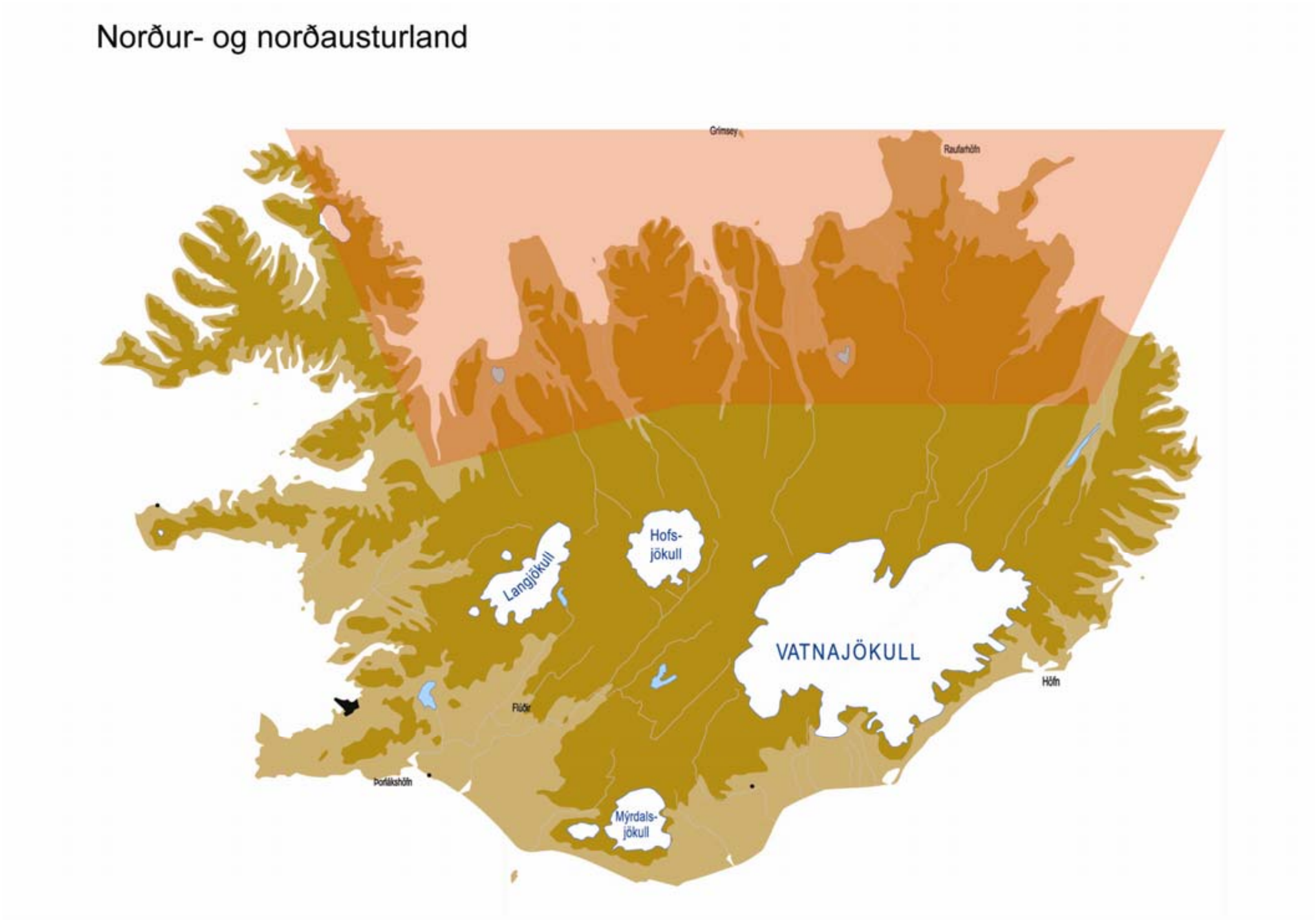

Meðaltal á Norður- og Norðausturlandi

Fjöldi bifreiða í úrtaki 1.958
Þar af jeppar 900

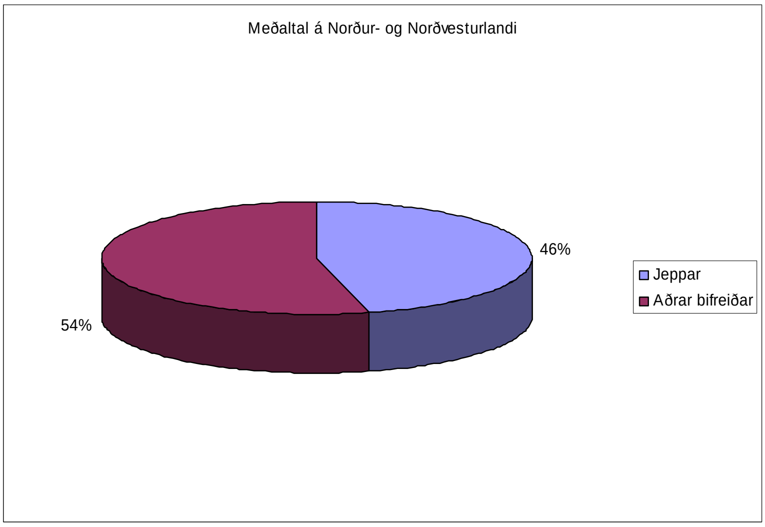

Mývatnssveit

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 51
Þar af jeppar 23

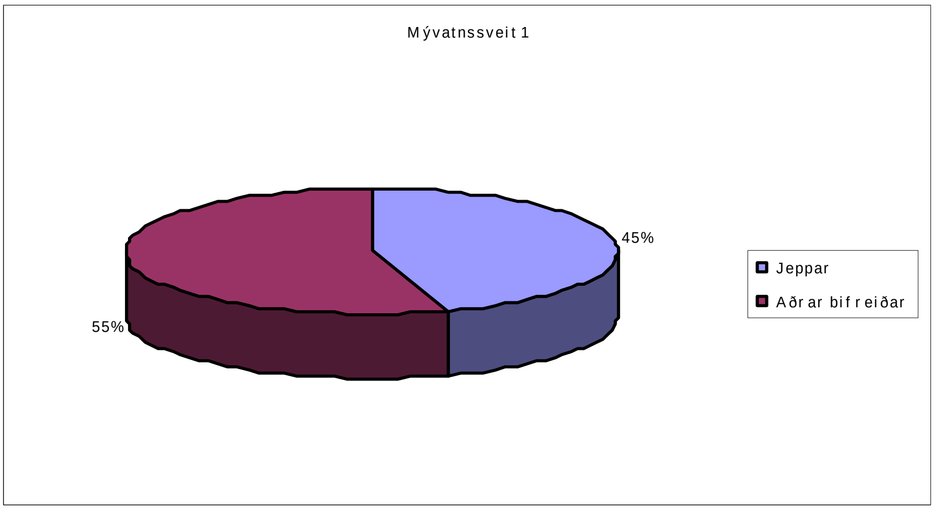

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 163
Þar af jeppar 74

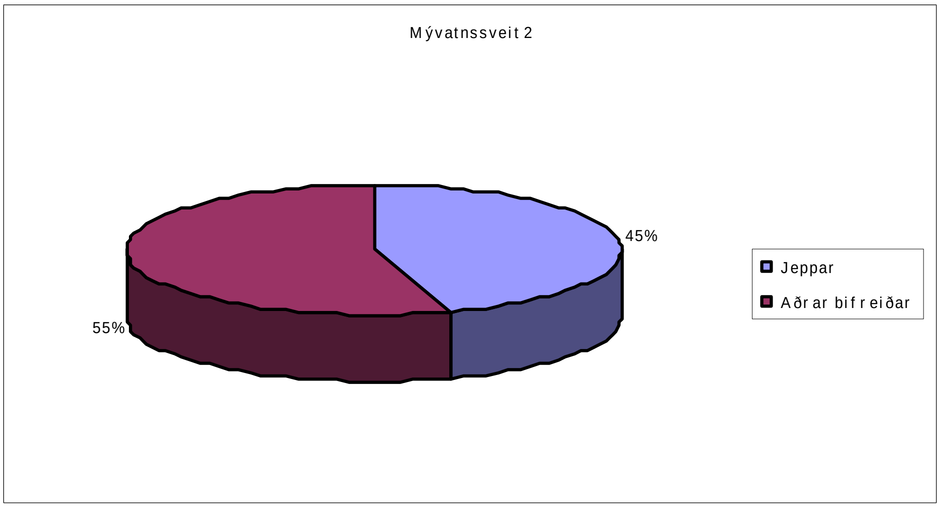

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 214
Þar af jeppar 97

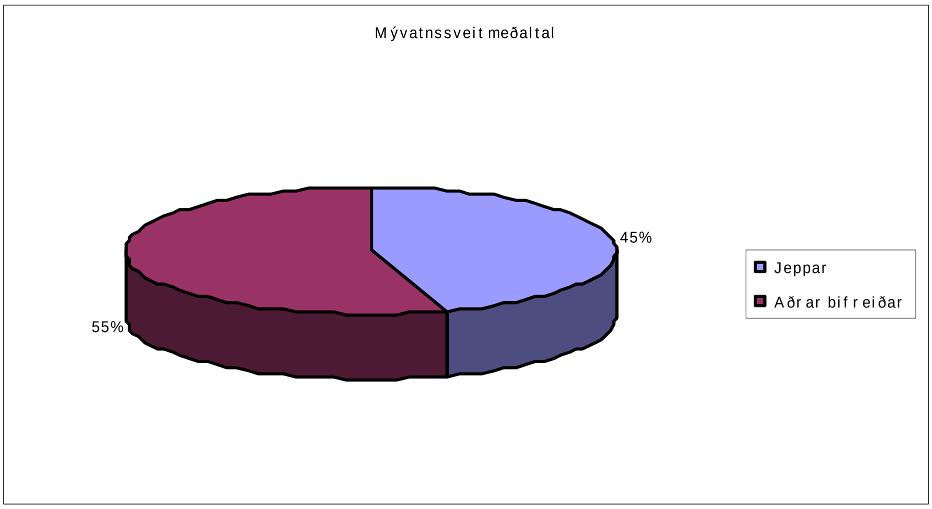

Húsavík

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 200
Þar af jeppar 78

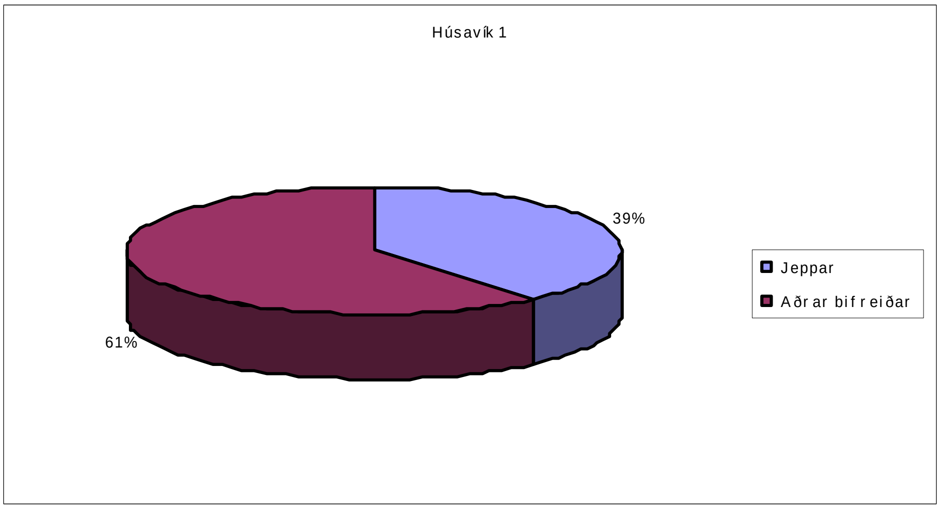

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 150
Þar af jeppar 70

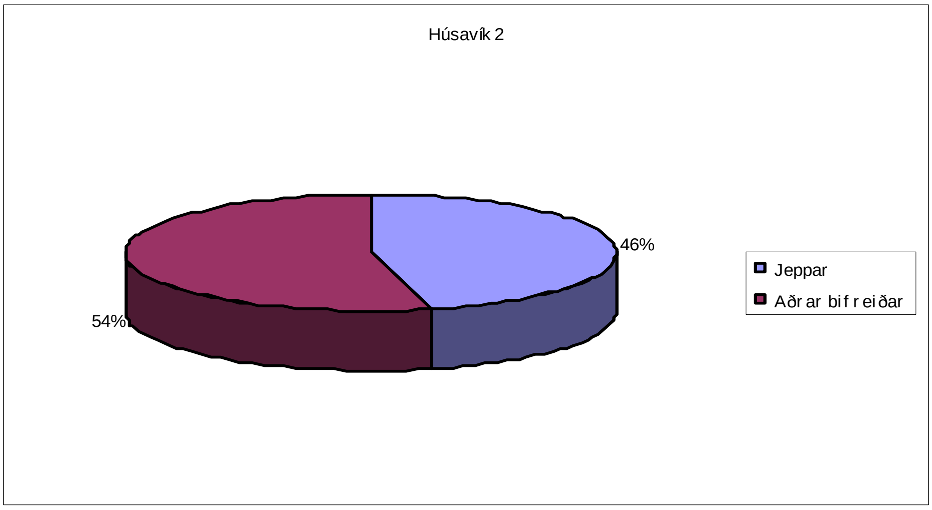

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 350
Þar af jeppar 145

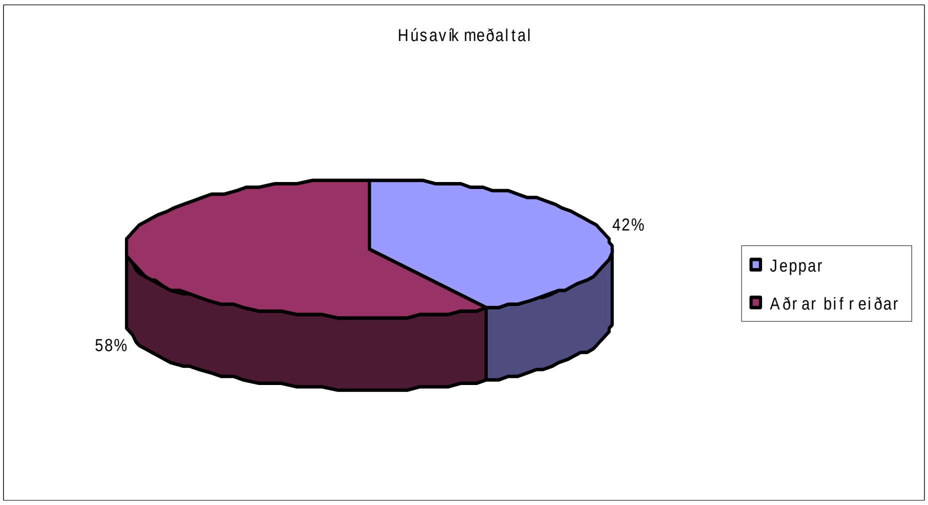

Akureyri

Könnun 1
Fjöldi bifreiða í úrtaki 536
Þar af jeppar 290

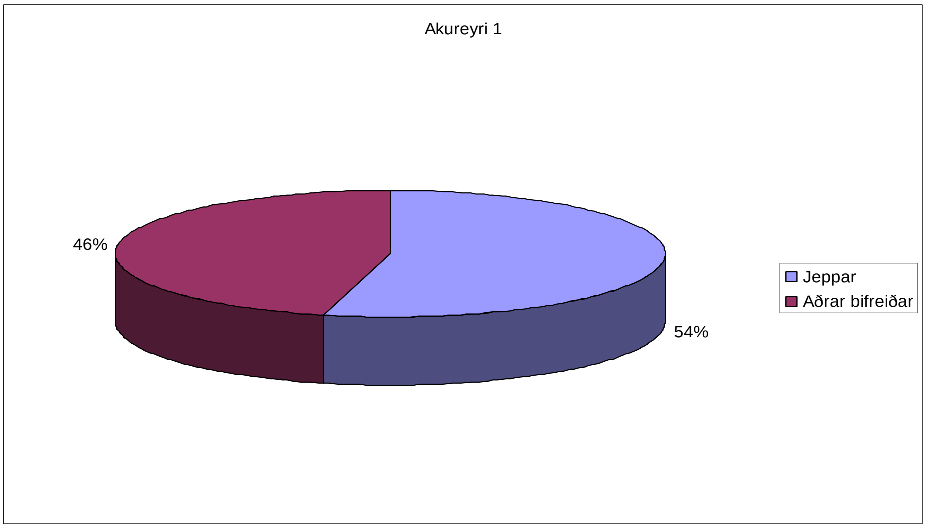

Könnun 2
Fjöldi bifreiða í úrtaki 549
Þar af jeppar 218

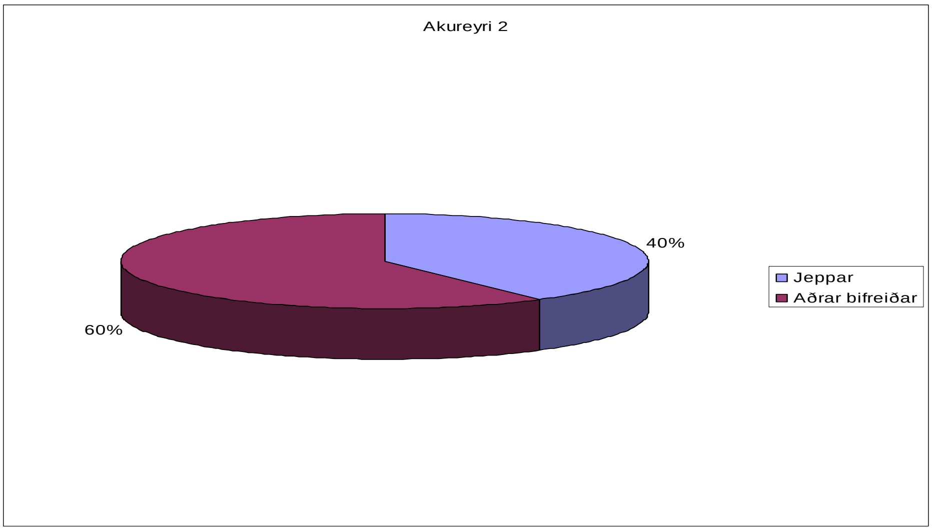

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 1.085
Þar af jeppar 508

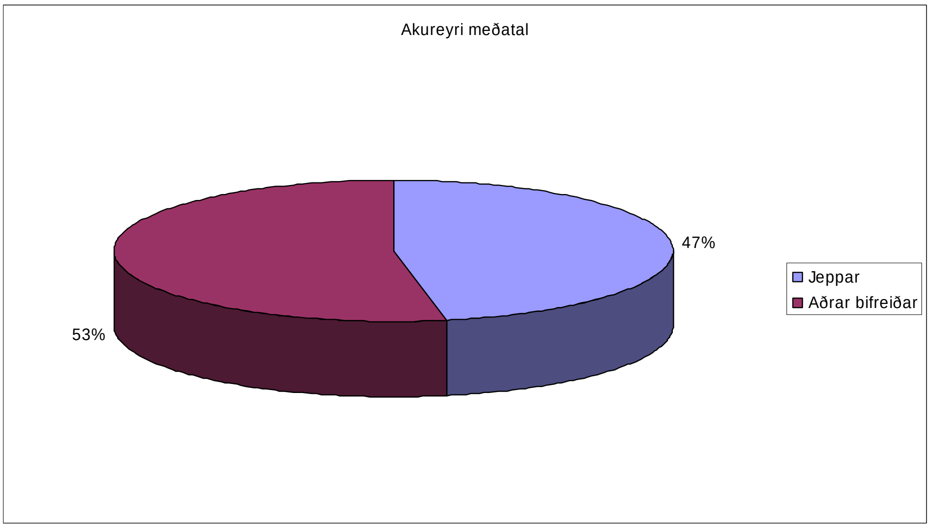

Hvammstangi

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 256
Þar af jeppar 118

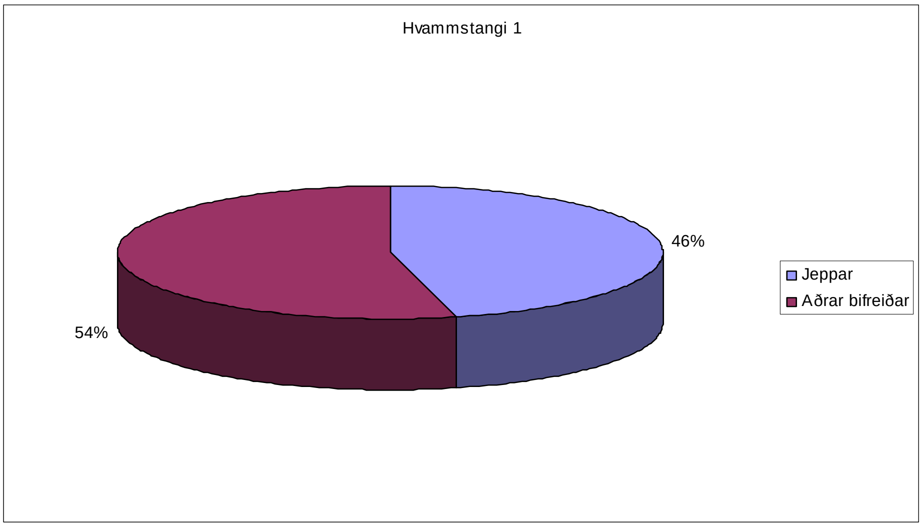

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 53
Þar af jeppar 32

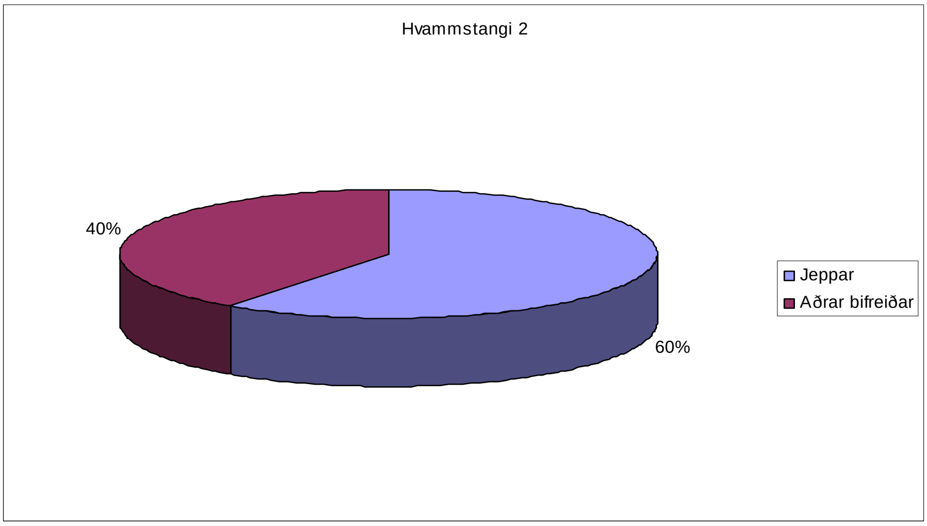

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 309
Þar af jeppar 150

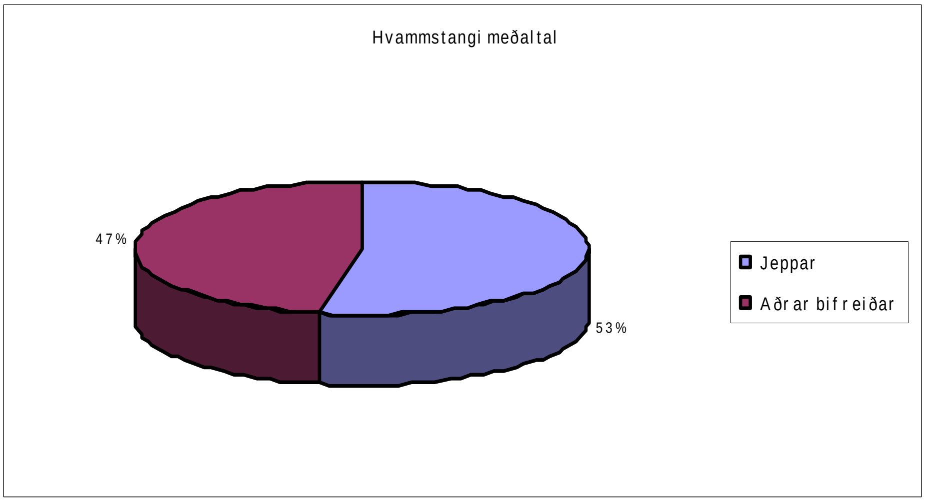

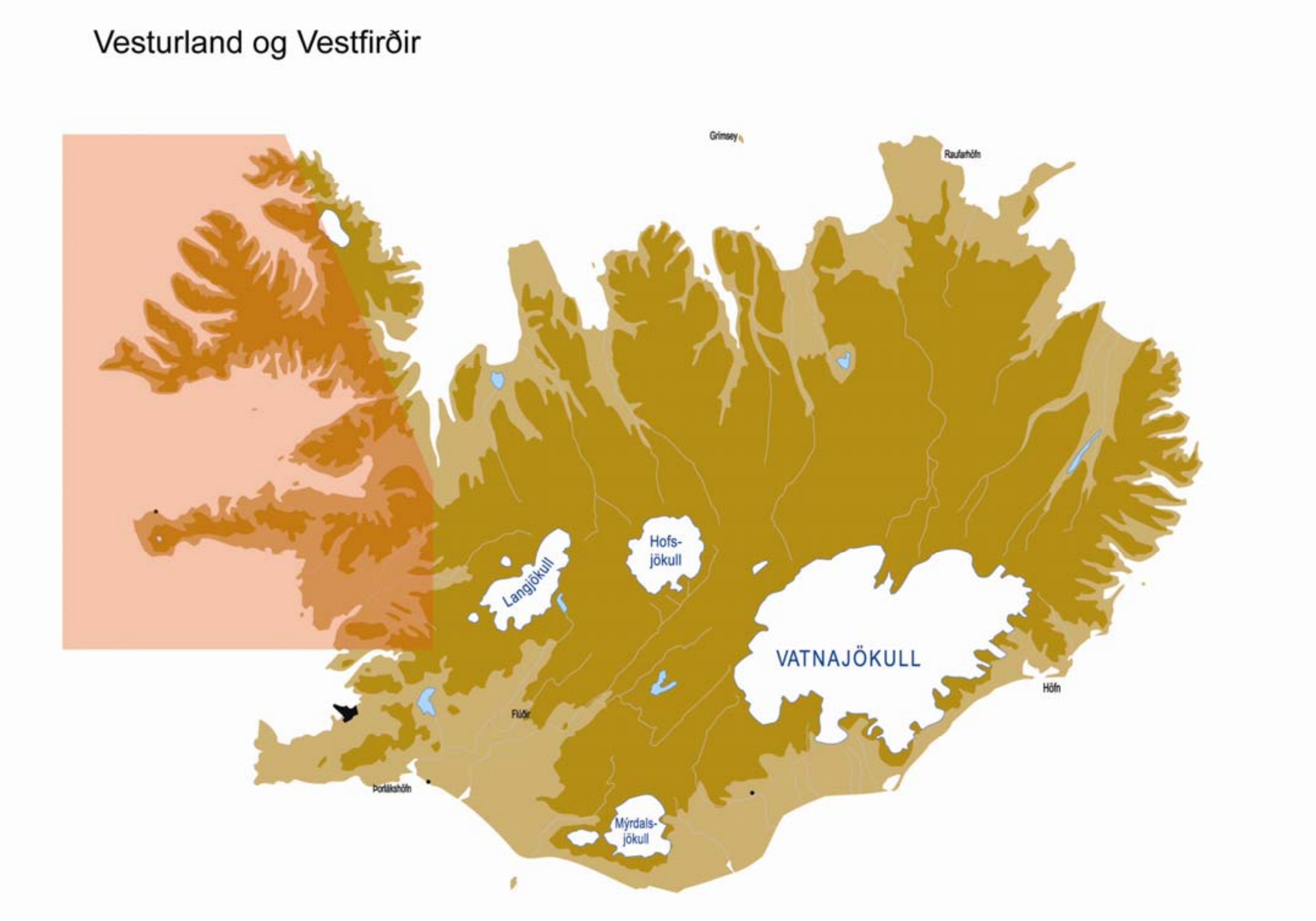

Meðaltal á Vestfjörðum og Vesturlandi

Fjöldi bifreiða í úrtaki 4.135
Þar af jeppar 1.424

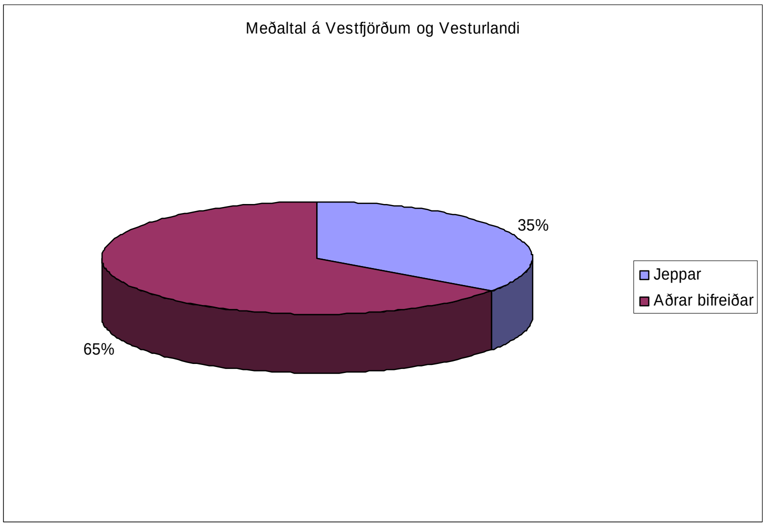

Flateyri

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 54
Þar af jeppar 14

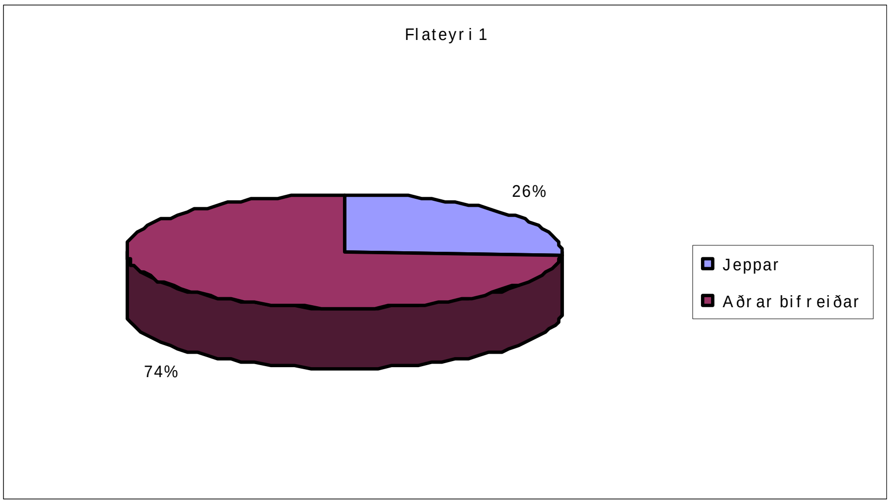

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 27
Þar af jeppar 14

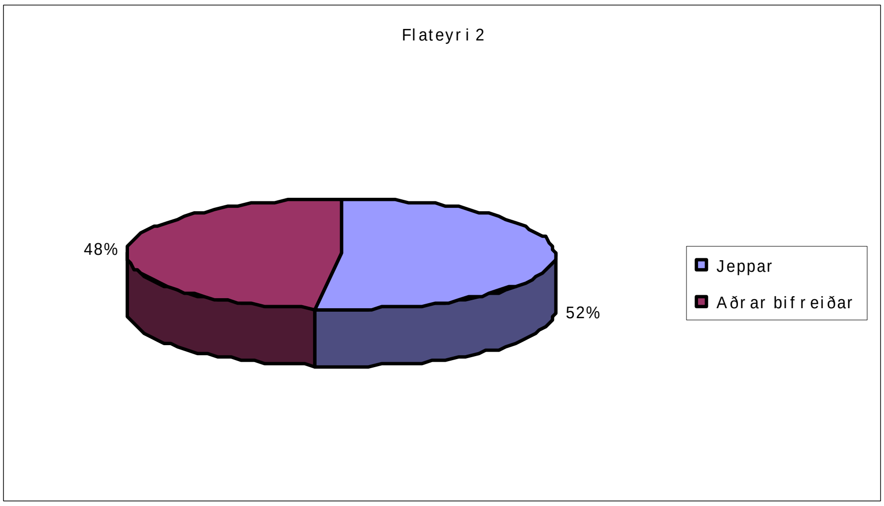

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 81
Þar af jeppar 28

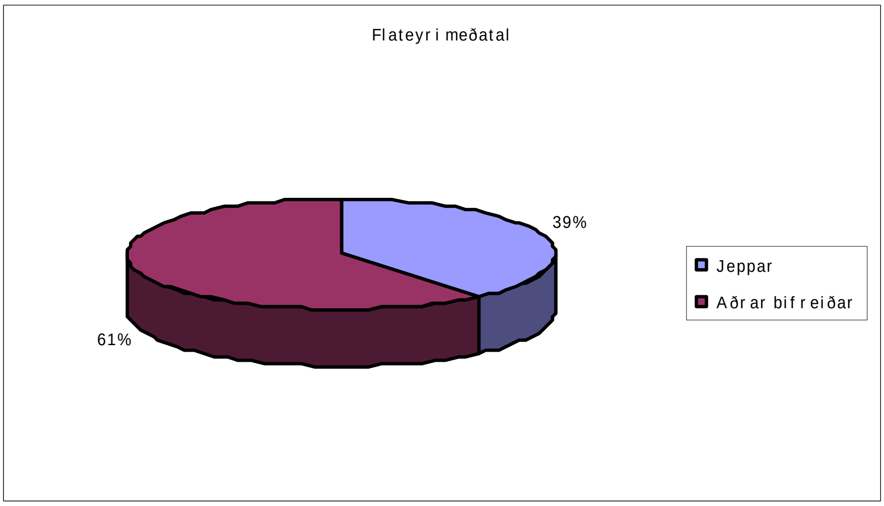

Ísafjörður

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 493
Þar af jeppar 150

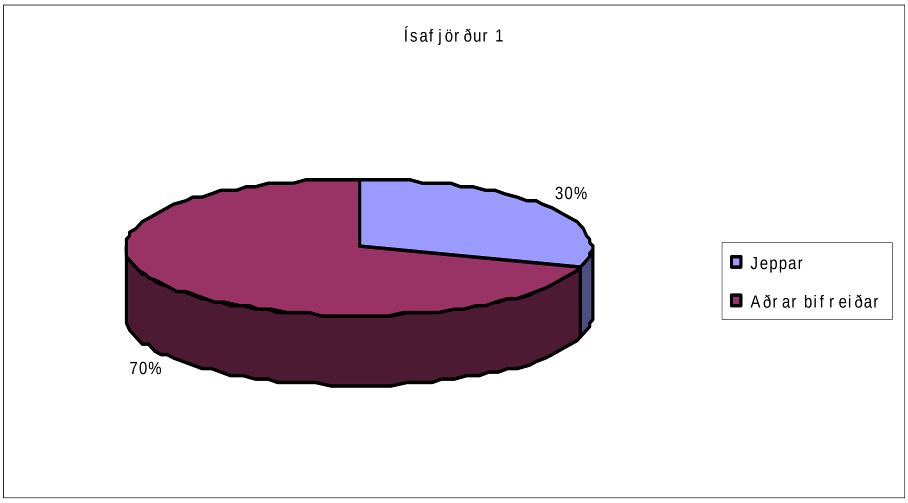

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 530
Þar af jeppar 197

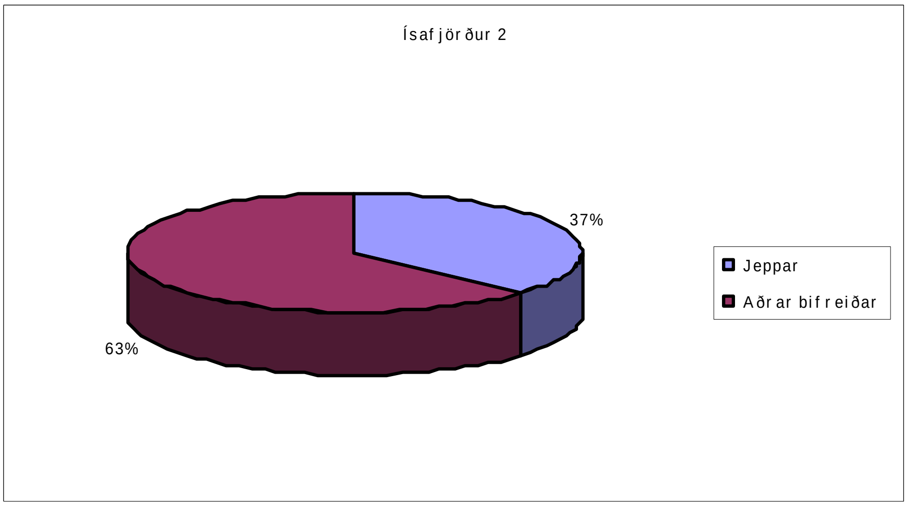

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 1.023
Þar af jeppar 347

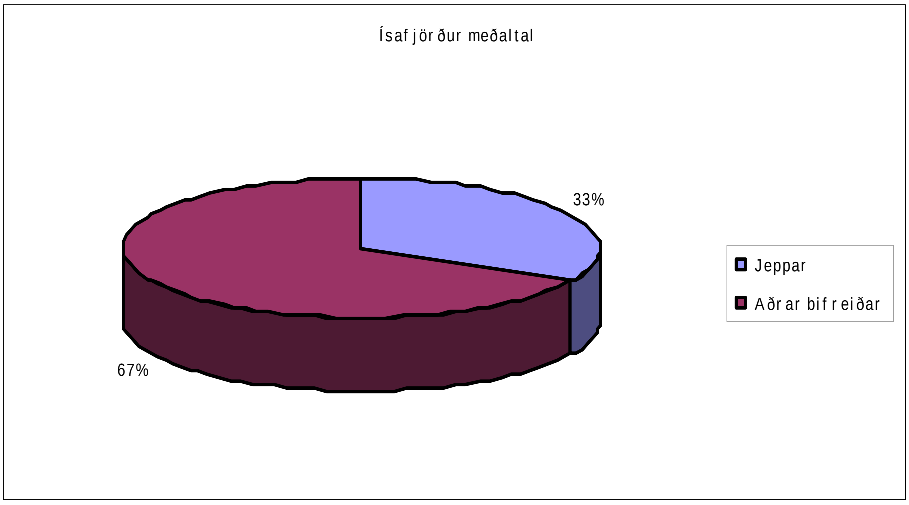

Bíldudalur

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 18
Þar af jeppar 11

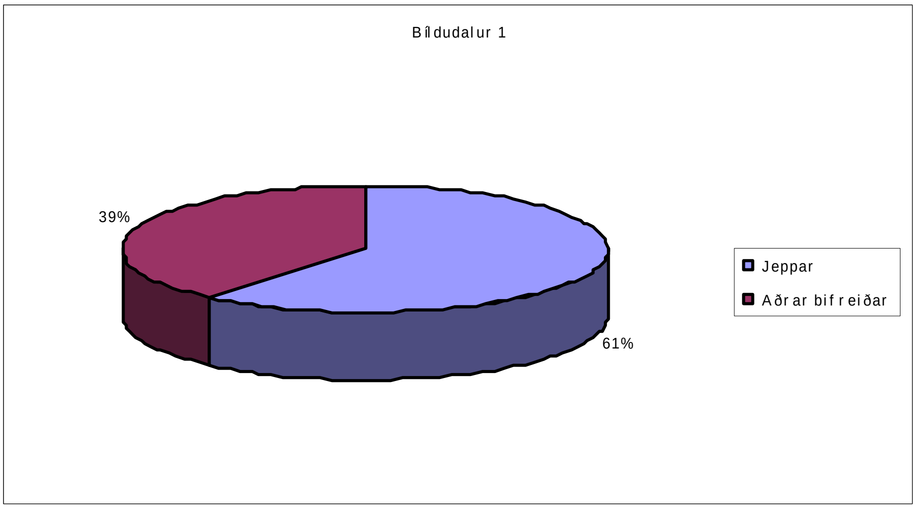

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 16
Þar af jeppar 10

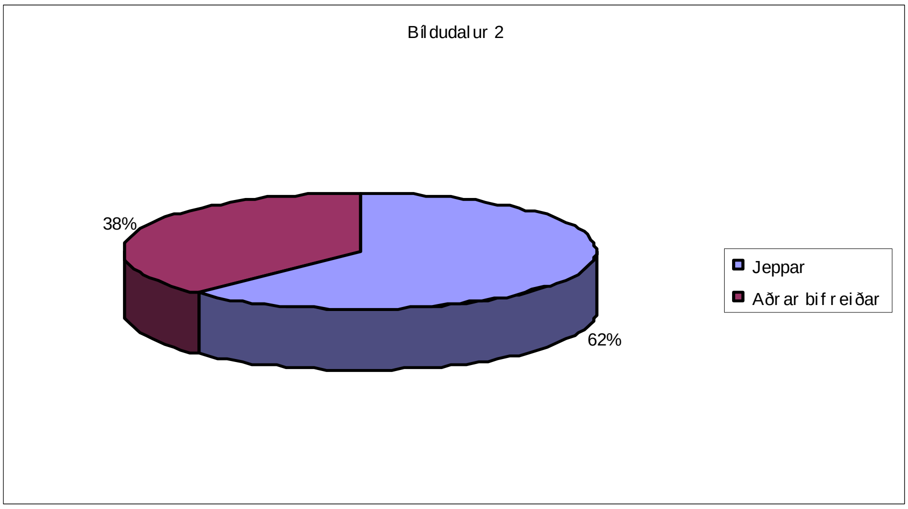

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 34
Þar af jeppar 21

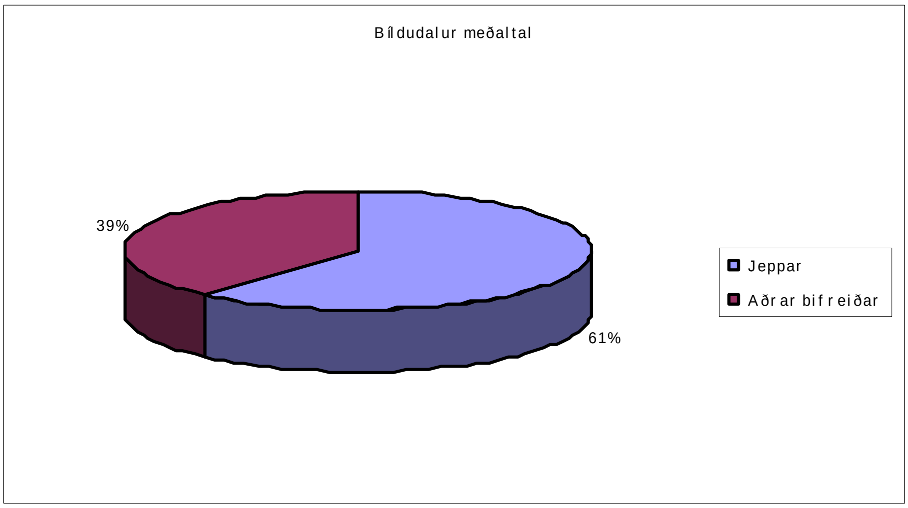

Hellissandur

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 115
Þar af jeppar 42

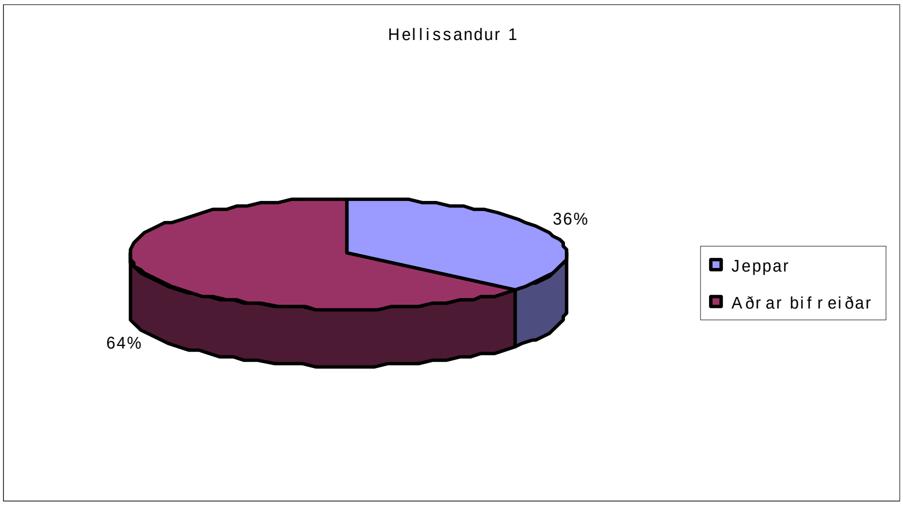

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 133
Þar af jeppar 47

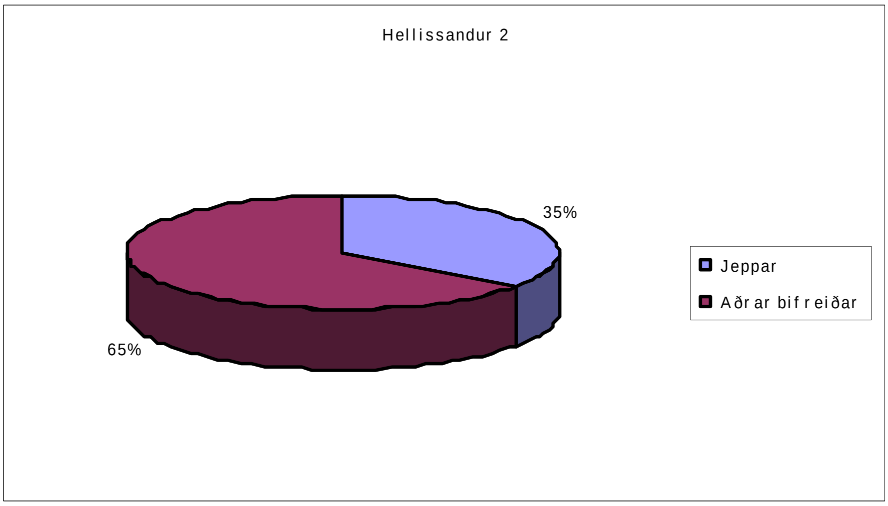

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 248
Þar af jeppar 89

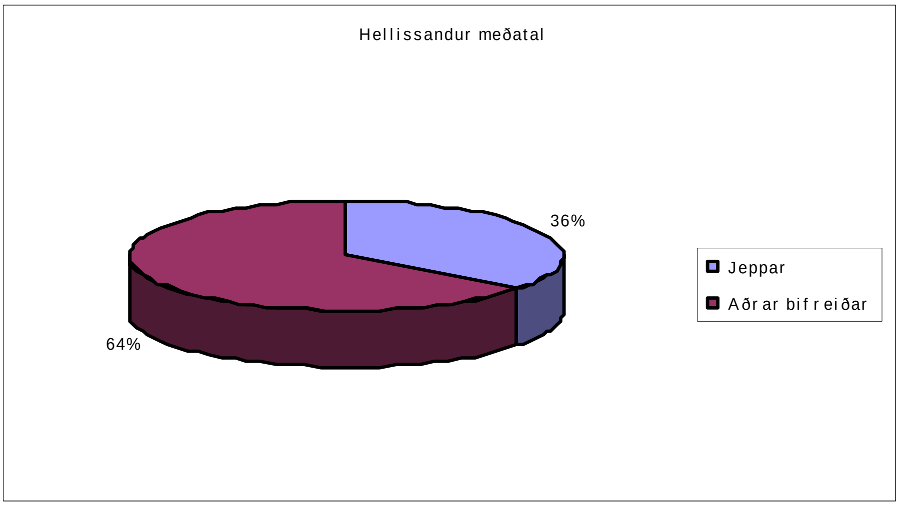

Akranes

Könnun 1
Heildarfjöldi í úrtaki 1.254
Þar af jeppar 372

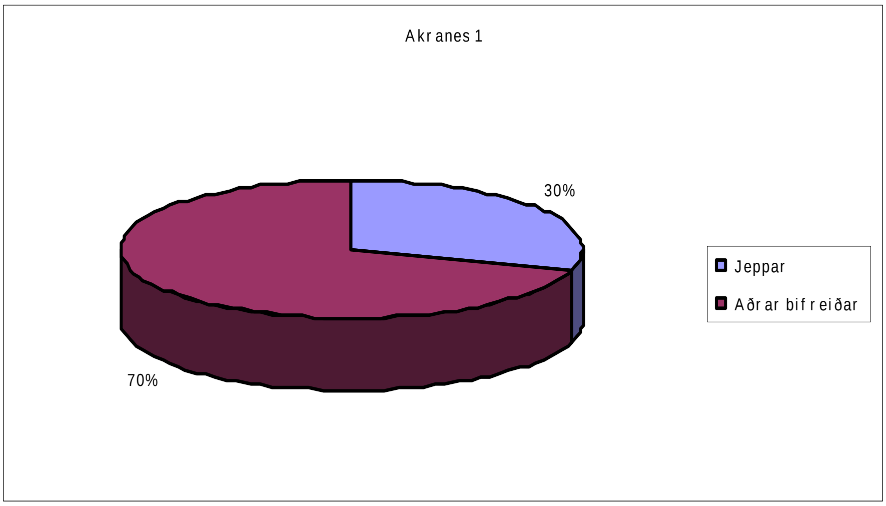

Könnun 2
Heildarfjöldi í úrtaki 1.495
Þar af jeppar 567

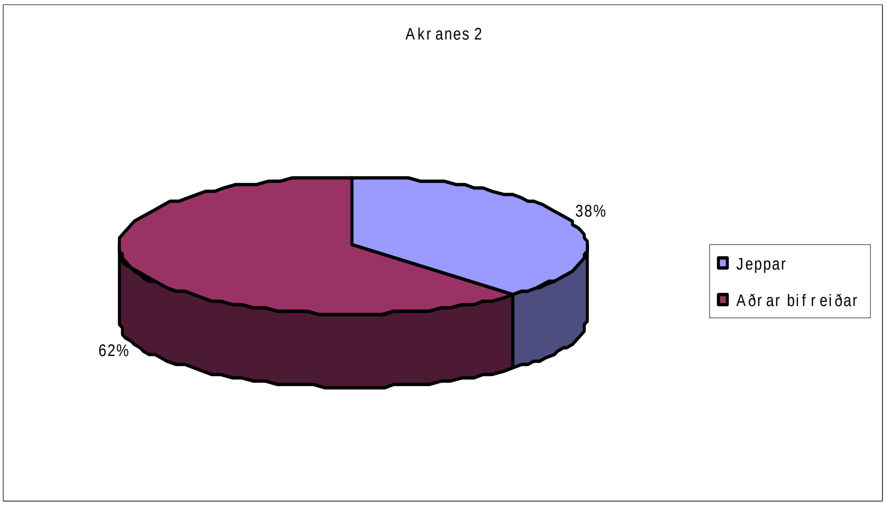

Meðaltal
Heildarfjöldi bifreiða 2.749
Þar af jeppar 939

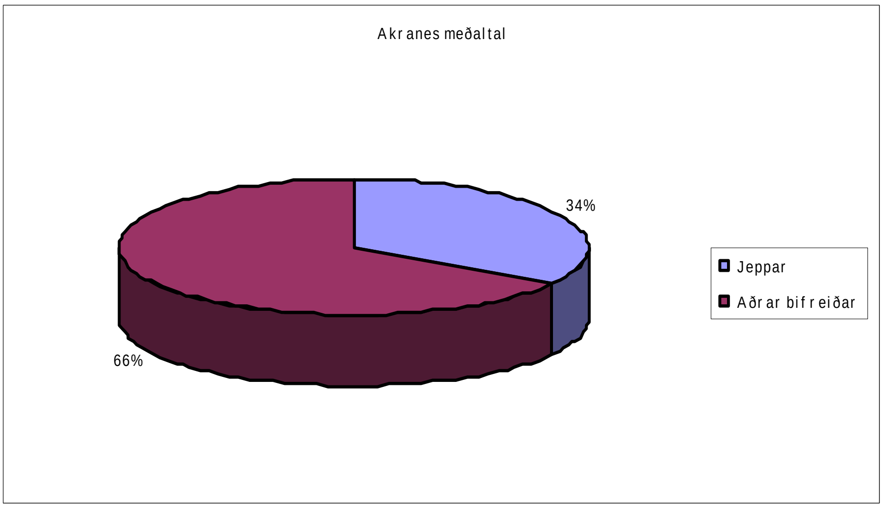

Lokaorð

Af þessum niðurstöðum að dæma má draga þá ályktun að meiri líkur séu á auknum slysafjölda á þeim tíma sem fjöldi jeppa í umferðinni er hvað mestur. U.þ.b. 40% ökutækja landsmanna eru á höfuðborgarsvæðinu en fæst eru þau á Vestfjörðum eða um 2%. Víða á landsbyggðinni er snjóþungt á veturna og ætla má að þeir sem búa við slíkar aðstæður velji sér ökutæki sem hentar aðstæðum. Á Norðvesturlandi eru til að mynda 30% bílanna jepplingar eða jeppar en 17% í Reykjavík. Samkvæmt skýrslu um tegund drifbúnaðar og slysatíðni sem höfð var til hliðsjónar í þessu verkefni er þrefaldur munur á veltum jeppa/jepplinga og fólksbíla og því nokkuð ljóst að jeppum er hættara við að velta, þá kemur fram að jeppar lenda frekar í hálkuslysum í dreifbýlinu. Afturhjóladrifnir bílar eru með fæstu slysin en jeppar með þau flestu hvað varðar veltur. Sennilegasta skýringin er að þyngdarpunktur jeppa er hærri ásamt slaglengri og mýkri fjöðrun.

Slysavarnafélagið Landsbjörg þakkar Vegagerðinni fyrir veittan styrk til verkefnisins og Umferðarstofu fyrir aðstoðina við undirbúning og úrlausn verkefnisins.

Kjartan Benediktsson,
Umferðarfulltrúi Slysavarnafélagsins Landsbjargar og Umferðarstofu.